

ადამიანის უფლებათა სამთავრობო სამოქმედო გეგმის მონიტორინგი

თავი 2

თავი 2. სამართლიანი სასამართლოს უფლება

თავის შესრულების პროგრესი: 68.4% (აღნიშნული მაჩვენებელი ასახავს მხოლოდ სამოქმედო გეგმის თავის შესრულების პროგრესს. იგი არ გამოხატავს მიზნებისა და აქტივობების შესაბამისობას და რელევანტურობას)

ადამიანის უფლებათა დაცვის 2014-2020 წლების ეროვნული სტრატეგიის მეორე მიმართულება - „სამართლიანი სასამართლოს უფლება“ - მიზნად ისახავს ეფექტიანი მართლმსაჯულების სისტემის ჩამოყალიბებას. ეროვნული სტრატეგიის აღსრულებისთვის მთავრობის ადამიანის უფლებათა დაცვის 2016-2017 წლების სამოქმედო გეგმის მეორე თავსაც, შესაბამისად, „სამართლიანი სასამართლოს უფლება“ ეწოდა, რომელიც 3 მიზნის, 5 ამოცანისა და 18 აქტივობისგან (საქმიანობისაგან) შედგება.

წარმოდგენილი ანგარიშის ფარგლებში შევეცადეთ შეგვესწავლა როგორც ადამიანის უფლებათა დაცვის 2014-2020 წლების ეროვნული სტრატეგია და მისი იმპლემენტაციის 2016-2017 წლების სამთავრობო სამოქმედო გეგმა, ასევე, მასთან მჭიდროდ დაკავშირებული 2017-2024 წლების სასამართლო სისტემის სტრატეგია და სტრატეგიის აღსრულების 2017-2018 წლების სამოქმედო გეგმა.

სასამართლო სისტემის სტრატეგია დაყოფილია ხუთ სტრატეგიულ მიმართულებად და მთლიანად ფარავს მთავრობის ადამიანის უფლებათა დაცვის 2016-2017 წლების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ საკითხებს. იგი იმდენად ფართოა, რომ მართლმსაჯულების სისტემის შემდგომი რეფორმირებისათვის საჭირო ყველა საკითხს მოიცავს.

პასუხისმგებელ უწყებათა მიერ სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული აქტივობების შესრულების პროგრესის შესახებ ინფორმაციის მისაღებად, წერილობით კომუნიკაციას ვაწარმოებდით საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოსთან, საქართველოს უზენაეს სასამართლოსთან, საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს სკოლასა და სსიპ საერთო სასამართლოების დეპარტამენტთან. სამოქმედო გეგმის შეფასების პროცესში ასევე მოვიშველიეთ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წლიური ანგარიში და იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის ანგარიში (2013-2017 წლები).

სამთავრობო სამოქმედო გეგმის მეორე თავით გათვალისწინებული 18 აქტივობიდან: სრულად შესრულებულია - 4; ნახევარზე მეტი შესრულებულია - 5; ნახევარზე ნაკლები შესრულებულია - 7; არ არის შესრულებული (თუმცა ამჯერადაც მიმდინარეობს მუშაობა) – 2 შემთხვევაში. მთლიანად მეორე თავის შესრულების პროგრესი შეადგენს 68%-ს.^[1]

რაც შეეხება შესრულების ხარისხობრივ მხარეს: მიუხედავად იმისა, რომ სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ისეთი მნიშვნელოვანი საქმიანობები, როგორცაა მართლმსაჯულების 5-წლიანი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება და საერთო სასამართლოებში საქმეთა შემთხვევითობის პრინციპზე დაფუძნებული ელექტრონული განაწილების სისტემის დანერგვა, შესრულებულია. შეუსრულებელი რჩება ის საქმიანობები, რომელიც დღემდე მწვავე კრიტიკის საგანია როგორც ადგილობრივი სამოქალაქო საზოგადოების, ისე საერთაშორისო ორგანიზაციების მხრიდან, კერძოდ: მოსამართლეთა შერჩევის გამჭვირვალე და ობიექტური კრიტერიუმების პრაქტიკაში დანერგვა, მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავება, მოსამართლეთა საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის გაუმჯობესება და მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობის საფუძვლების დახვეწა. პასუხისმგებელი უწყებების მიერ ზემოაღნიშნული აქტივობების შესასრულებლად გაწეული საქმიანობის საფუძველზე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ამ ცვლილებების განხორციელება ჯერჯერობით მათთვის პრიორიტეტს არ წარმოადგენს.

ყურადსაღებია ის ფაქტიც, რომ ის საქმიანობები, რომელთა განხორციელებაზეც პასუხისმგებელი იუსტიციის უმაღლესი საბჭო იყო, უმეტესწილად არ არის შესრულებული.

სამწუხაროა, რომ ინფორმაცია განხორციელებული სამუშაოების შესახებ, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან საჯარო ინფორმაციის გაცემისათვის კანონით დადგენილი ვადების დარღვევით მოგვეწოდებოდა და ხშირ შემთხვევაში პასუხები დასმულ შეკითხვებზე არ იძლეოდა სრულყოფილ ინფორმაციას.

1. სამოქმედო გეგმის II თავის ზოგადი შეფასება

1.1. სამოქმედო გეგმის II თავის სტრუქტურული პრობლემები და შესაბამისობა არსებულ გამოწვევებთან

სამთავრობო სამოქმედო გეგმის II თავი, მთლიანობაში, შეესაბამება სასამართლო სისტემაში არსებულ გამოწვევებს და ითვალისწინებს მთელ რიგ იმ საკითხებს, რომლებიც წლების განმავლობაში იყო ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციების კრიტიკის საგანი. თუმცა მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმისაგან განსხვავებით, იგი არ მოიცავს ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს, როგორცაა: (1) იუსტიციის უმაღლესი სკოლის რეფორმა, რომელიც იუსტიციის უმაღლესი სკოლის იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსაგან ორგანიზაციული და ფუნქციური დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფას გულისხმობს და (2) იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის გამჭვირვალობის გაუმჯობესების საკითხები.

თავად სამოქმედო გეგმა სტრუქტურულად დაუხვეწავია, მიზნები იმდენად ფართოა, რომ დადგენილი ამოცანები და აქტივობები ვერ უზრუნველყოფს მის სრულყოფილად მიღწევას. რაც შეეხება აქტივობებს, ისინი ძირითადად შეესაბამება დასახულ ამოცანებს და ამოცანის შესრულების ეფექტიანი საშუალებაცაა, თუმცა გვხვდება ისეთი მაგალითებიც, როდესაც ერთ საქმიანობაში გაერთიანებულია რამდენიმე აქტივობა, რომელთაგანაც თითოეული, თავისი მნიშვნელობით, დამოუკიდებელ აქტივობად გამოყოფას საჭიროებს.

- პასუხისმგებელი უწყებების რელიგანტურობა

საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული მე-2 თავის - სამართლიანი სასამართლოს უფლება - შესრულებაზე პასუხისმგებელი ორგანოებია საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო, საქართველოს უზენაესი სასამართლო და საერთო სასამართლოები. მიუხედავად იმისა, რომ ორგანული კანონით „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ერთ-ერთი მთავარი ფუნქცია სასამართლო რეფორმის გასატარებლად წინადადებების შემუშავებაა, და შესაბამისად, მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმის შემუშავება სწორედ მისი პრეროგატივაა, ერთგვარ გაურკვევლობას ქმნის აღმასრულებელი ხელისუფლების მიერ საკუთარი სამოქმედო გეგმის შესრულებაზე პასუხისმგებლობის სასამართლო ხელისუფლების ორგანოებისთვის, მათ შორის იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსათვის, დაკისრება, რადგანაც სასამართლო წარმოადგენს ხელისუფლების დამოუკიდებელ შტოს და გაუგებარია, რა სამართლებრივი საფუძვლით შეიძლება გახდეს იგი პასუხისმგებელი აღმასრულებელი ხელისუფლების წინაშე.

საქმიანობის და ამოცანის შეუსაბამობა მიზანთან

თავად სამოქმედო გეგმა იმგვარად არის შედგენილი, რომ ხშირად იძლევა განსხვავებული ინტერპრეტაციის საშუალებას, ხოლო ზოგიერთ შემთხვევაში იმდენად ბუნდოვანია, რომ ძნელია განისაზღვროს, თუ რა ტიპის აქტივობის განხორციელება ეკისრება პასუხისმგებელ უწყებას. ამასთანავე, მიზნები (2.2. მართლმსაჯულების სექტორის შემდგომი რეფორმირება და 2.3 მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის, ეფექტიანობის, მიუკერძოებლობის და პროფესიონალიზმის გაზრდა) იმდენად ფართოა, რომ ხშირ შემთხვევაში დასახული ამოცანებისა და საქმიანობების შესრულება შესაძლოა შეესაბამებოდეს, თუმცა კი შეუძლებელია უზრუნველყოფდეს მის მიღწევას.

- საქმიანობის შესრულების ვადები

მიუხედავად იმისა, რომ სამთავრობო სამოქმედო გეგმა 2016 წლის 21 ივლისს დამტკიცდა, და ფაქტობრივად, 2016 წელს აქტივობების განსახორციელებლად მხოლოდ წლის მეორე ნახევარი იყო დარჩენილი, აღნიშნულ თავში გაწერილი ყველა საქმიანობის ვადად 2016-2017 წლები განისაზღვრა, რაც გვაფიქრებინებს, რომ სამოქმედო გეგმის შედგენის ეტაპზე პასუხისმგებელ ორგანოებს ჯერ კიდევ არ ჰქონდათ ჩამოყალიბებული ხედვა შესრულების რეალისტურ ვადებთან დაკავშირებით. ამას ადასტურებს ის ფაქტიც, რომ აქტივობების გარკვეული ნაწილი, მიუხედავად შესრულების წელიწადნახევრიანი ვადისა, არ შესრულებულა, ან შესრულდა არასრულად.

1.2. მეორე თავთან დაკავშირებული სხვა რელევანტური სამოქმედო გეგმების შეფასება

სასამართლო სისტემის სტრატეგიის შესრულების სამოქმედო გეგმა (2017-2018) 21 ამოცანის, 68 პროგრამისა და 282 აქტივობისაგან შედგება. სამოქმედო გეგმა სისტემატიზებულია და მოიცავს ხუთივე სტრატეგიული მიმართულების (დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა, ანგარიშვალდებული მართლმსაჯულების უზრუნველყოფა, ხარისხიანი მართლმსაჯულებისა და პროფესიონალიზმის უზრუნველყოფა, სასამართლო სისტემის ეფექტიანობის უზრუნველყოფა, მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა) საკითხებს. იგი სრულად ფარავს სამთავრობო სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ საქმიანობებს, თუმცა სტრუქტურულად ბევრად უფრო დახვეწილია.

განსხვავებულია ორივე სამოქმედო გეგმაში ასახული საერთო აქტივობების შესრულების ვადებიც. მაშინ როდესაც სამთავრობო სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ყველა აქტივობის შესრულების ვადად განსაზღვრულია 2016-2017 წლები, მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმით მსგავსი აქტივობების შესასრულებლად მითითებულია 2017-2018 წლები, რაც გაუგებარს ხდის, თუ რომელი სამოქმედო გეგმის ვადების დაცვა წარმოადგენს პასუხისმგებელი უწყებისათვის პრიორიტეტს და კიდევ ერთხელ მიუთითებს ორი დამოუკიდებელი სამოქმედო გეგმის არსებობის ირაციონალურობაზე. მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმით აქტივობების შესრულების ვადად უმეტესად განსაზღვრულია 2017-2018 წლები, თუმცა იმ აქტივობებიდან, რომელთა შესრულებაც სამოქმედო გეგმით 2017 წელს იყო დადგენილი (სულ 67 აქტივობა), და რომლებიც ძირითადად უფრო ტექნიკური ხასიათისაა: სამუშაო ჯგუფების შექმნა, სხვადასხვა მიმართულებით პრაქტიკის შესწავლა, სასამართლო მოხელეთა გადამზადება, უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის და საერთო სასამართლოებში ანალიტიკური განყოფილებების შესაძლებლობების გაძლიერება, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა HUDOC-ისთვის მასალის გადმოქართულებით, პრაქტიკული სახელმძღვანელოების შემუშავებით და გავრცელებით და სხვა, ფაქტობრივად შესრულებულია.

თავად ის ფაქტი, რომ სასამართლო სისტემისათვის არსებობს ორი დამოუკიდებელი სამოქმედო გეგმა, რომელზეც ერთი და იგივე უწყებები არიან პასუხისმგებელნი, სადაც რიგი აქტივობები ემთხვევა ერთმანეთს, თუმცა განსხვავებულია მათი შესრულების ვადები, გარკვეულ გაუგებრობას ქმნის. მიგვაჩნია, რომ უნდა არსებობდეს ერთი მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმა, რომელსაც შეიმუშავებს და განახორციელებს პასუხისმგებელი უწყება, ხოლო სამთავრობო სამოქმედო გეგმაში უნდა აისახოს სამართლიანი სასამართლოს უფლების ის ნაწილი, რომლის შესრულებაზეც პასუხისმგებელია აღმასრულებელი ხელისუფლება. სამოქმედო გეგმის ერთიანობის მიზნით, მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმა შესაძლოა მთლიანად გადმოვიდეს და აისახოს სამთავრობო სამოქმედო გეგმაში, თუმცა ამ შემთხვევაში მართლმსაჯულების სამოქმედო გეგმაზე პასუხისმგებელი უწყებები პასუხისმგებელნი არ უნდა იყვნენ მთავრობის წინაშე.

ზოგადი რეკომენდაციები:

1. სამოქმედო გეგმის სასამართლოს ნაწილში იმ აქტივობების გათვალისწინება, რომელთა შესრულებასაც შესაბამის პერიოდში ითვალისწინებს მართლმსაჯულების

სამოქმედო გეგმა, დროის ერთსა და იმავე მონაკვეთში ორი განსხვავებული სამოქმედო გეგმის თავიდან ასაცილებლად;

2. სამთავრობო სამოქმედო გეგმაში პასუხისმგებელი უწყების მითითებისას, ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის გათვალისწინება, ისევე როგორც იმის, რომ სასამართლო ხელისუფლება არ იქნეს მითითებული აღმასრულებელი ხელისუფლების წინაშე პასუხისმგებელ უწყებად;
3. სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული მიზნები იყოს უფრო კონკრეტული და გაზომვადი;
4. მიზნების მისაღწევად დადგენილი ამოცანების მკაფიოდ განწერა ორგანიზაციის თავიდან ასაცილებლად, ასევე, მიზნის მისაღწევად დადგენილი საქმიანობის შესრულების შესაფასებლად გამოსაყენებელი ინდიკატორები აფასებდეს არა მხოლოდ დასახული საქმიანობის შესრულებას, არამედ ისე უნდა დაკონკრეტდეს, რომ შესრულებული საქმიანობის როგორც რაოდენობრივად, ისე თვისებრივად (ამოცანასა და მიზანთან კავშირში) შეფასების საშუალებასაც იძლეოდეს;

3. საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს:

1. დაიცვას საჯარო ინფორმაციის გაცემისათვის კანონდებლობით დადგენილი ვადები;
2. დახვეწოს მოსამართლეთა საქმიანობის პერიოდული შეფასების არსებული ხარვეზიანი სისტემა;
3. დროულად შეიმუშაოს მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმები;
4. შეიმუშაოს მოსამართლეთა ეთიკის კოდექსთან დაკავშირებული წინადადებები;
5. უზრუნველყოს მისი პასუხისმგებლობის ქვეშ არსებული აქტივობების დროული და ეფექტიანი შესრულება.

[1] იხილეთ სამთავრობო სამოქმედო გეგმის შესრულების მონიტორინგის მეთოდოლოგია <https://bit.ly/2szcofw>

მიზანი 2.1. სასამართლო რეფორმის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება გამოკვეთილი მიზნებითა და პრიორიტეტებით

მიზნის შესრულების პროგრესი: 91%

მიზანი ითვალისწინებს სასამართლო სისტემის ისეთი ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებასა და დამტკიცებას, რომელიც სრულად ასახავს სასამართლოს წინაშე არსებულ გამოწვევებს და სწორად განსაზღვრავს მართლმსაჯულების პრიორიტეტებს.

მიზანს მხოლოდ ერთი ამოცანა აქვს და ის მართლმსაჯულების გრძელვადიანი სტრატეგიისა და მისი აღსრულების სამოქმედო გეგმის შემუშავებასა და დამტკიცებას და ამ პროცესში როგორც მოსამართლეთა, ასევე სხვა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის უზრუნველყოფას გულისხმობს. ვინაიდან მიზანი მხოლოდ კონკრეტული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებით შემოიფარგლება, ერთი ამოცანა სრულიად საკმარისია მის მისაღწევად.

ამოცანა 2.1.1. სასამართლო სტრატეგიისა და მისი სამოქმედო გეგმის შემუშავება და დამტკიცება; სასამართლო სტრატეგიისა და მისი სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესში მოსამართლეთა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობის უზრუნველყოფა

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 91%

ამოცანა მოიცავს მხოლოდ ერთ აქტივობას (საქმიანობას), რომელიც ითვალისწინებს სასამართლო სისტემის ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებასა და დამტკიცებას, რომელშიც აქტიურად უნდა იყვნენ ჩართულნი მოსამართლეები და სხვა დაინტერესებული მხარეები.

მიუხედავად იმისა, რომ 2017 წლის 29 მაისს, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ დაამტკიცა სასამართლო სისტემის ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგია და მისი აღსრულების 2017-2018 წლების სამოქმედო გეგმა, დოკუმენტების შექმნის პროცესში მხოლოდ თბილისის საქალაქო, თბილისის სააპელაციო და უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეთა არასაკმარისი რაოდენობის მონაწილეობა, მიგვაჩინა, რომ მოსამართლეთა კორპუსის სათანადო ჩართულობას ვერ უზრუნველყოფდა. ჩვენი აზრით, სასამართლო სისტემისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მხოლოდ თბილისში მომუშავე მოსამართლეების ჩართულობა სხვა მოსამართლეთა პროცესისგან გარიყვას იწვევს და მათ ერთგვარ იზოლაციაში აქცევს. ამდენად, აღნიშნული ფაქტორი გავლენას ახდენს როგორც ამოცანის ქვეშ გაწერილი საქმიანობის განხორციელების, ასევე ამოცანის შესრულების ხარისხზეც.

აქტივობა 2.1.1.1. სასამართლო სისტემის ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაესი სასამართლო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

სტრატეგია შემუშავებულია.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

ა) შემუშავების პროცესი:

1. სტრატეგიული კომიტეტის მუშაობაში მოსამართლეთა ჩართულობის წილი (1/3);
2. სტრატეგიული კომიტეტის მუშაობაში ჩართული რეგიონების მოსამართლეთა წილი (ჩართულ მოსამართლეთა 1/3);
3. სტრატეგიული კომიტეტის მუშაობაში ჩართული დაინტერესებულ მხარეთა: სახელმწიფო უწყებები, ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციების წილი (მთლიანი შემადგენლობის 1/2, რომელიც უზრუნველყოფს სახელმწიფო უწყებებისა და ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციების თანაბარ ჩართულობას);
4. მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავებისათვის ჩატარებულია მოსამზადებელი სამუშაოები/აქტივობები (კითხვარები, დოკუმენტები, კომუნიკაცია);
5. სტრატეგიული კომიტეტის რეგლამენტით დადგენილია გადაწყვეტილების მიღების პროცედურა.

ბ) შემუშავებული დოკუმენტი

1. დოკუმენტი მიღებულია/დამტკიცებულია;
2. შემუშავებულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში გათვალისწინებულია როგორც მართლმსაჯულების კოალიციის, ასევე სახალხო დამცველის რეკომენდაციები.

სტატუსი: სრულად შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 91%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

სასამართლო სისტემის ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგია და სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესი

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების დღის წესრიგის თანახმად, სასამართლო ხელისუფლებამ დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში პირველად შეიმუშავა სასამართლო სისტემის 5-წლიანი სტრატეგია და 2-წლიანი სამოქმედო გეგმა, რომელსაც წინ პასუხისმგებელი უწყებების მიერ ჩატარებული მოსამზადებელი აქტივობები და ღონისძიებები უძღოდა. გრძელვადიანი სტრატეგიის შემუშავება მნიშვნელოვანია იმ ერთიანი სურათის აღსაქმელად, თუ რას მიიჩნევენ პასუხისმგებელი უწყებები სასამართლო სისტემაში არსებულ მთავარ გამოწვევებად და რა საკითხებზე აპირებენ შემდგომში მუშაობას.

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2016 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით,^[1] მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების მიზნით, შესაბამისი კომიტეტი შეიქმნა. გადაწყვეტილებით დადგინდა კომიტეტის შემადგენლობა, კომიტეტის უფლებამოსილება და საქმიანობის ძირითადი ფორმები. ამავე გადაწყვეტილებით განისაზღვრა კომიტეტის/სამუშაო ჯგუფის მიერ გადაწყვეტილების მისაღებად საჭირო ხმათა რაოდენობა (კომიტეტის/სამუშაო ჯგუფის სხდომაზე დამსწრეთა 2/3-ის თანხმობა). აღნიშნული გადაწყვეტილებით კომისიის შემადგენლობაში არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან შედიოდა მხოლოდ კოალიციის „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ თავმჯდომარე ორგანიზაციის წარმომადგენელი.

2016 წლის 14 ივლისს იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ ახალი გადაწყვეტილება^[2] მიიღო, რომლითაც გაუქმდა 2016 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილება. კომიტეტის შემადგენლობაში გაიზარდა არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისა და საერთაშორისო ექსპერტ-დამკვირვებლის სტატუსით მოწვეულ პირთა რაოდენობა და შეიცვალა

გადაწყვეტილების მისაღებად საჭირო ხმათა რაოდენობა (კომიტეტის/სამუშაო ჯგუფის სხდომაზე დამსწრე ყველა წევრის თანხმობა).

2016 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილებით, კომისიის შემადგენლობა 52 წევრით და 8 საერთაშორისო ექსპერტ-დამკვირვებლის სტატუსით მოწვეული პირით განისაზღვრა. კომიტეტის შემადგენლობაში შედიოდა 11 მოსამართლე (21%) (მათ შორის საბჭოს 9 მოსამართლე წევრი), რომელთაგანაც არცერთი არ წარმოადგენდა რაიონულ სასამართლოს, 12 სახელმწიფო უწყების წარმომადგენელი წევრი (23%) და ამდენივე არასამთავრობო ორგანიზაციის წარმომადგენელი წევრი (23%). თუმცა სტრატეგიის შემუშავებაში კომიტეტის წევრების გარდა, დამატებით ჩართულნი იყვნენ სხვა დაინტერესებული პირები არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან.

მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების მიზნით განხორციელდა შემდეგი აქტივობები:

- 2 გასვლითი შეხვედრა;
- სასამართლო სისტემის წარმომადგენლებსა და სხვა დაინტერესებულ სუბიექტებთან ჩაიწერა 50-მდე ინტერვიუ;
- ჩატარდა მოსამართლეების, სასამართლო მოხელეებისა და იუსტიციის საბჭოს აპარატის თანამშრომლების გამოკითხვა, რომლის საფუძველზეც მომზადდა მოკლე ანალიზი;
- განხორციელდა საერთაშორისო და რეგიონული დოკუმენტებისა და საუკეთესო პრაქტიკის, ასევე, ქვეყნის შიგნით შექმნილი სტრატეგიების, სამოქმედო გეგმების, ანგარიშებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების რეკომენდაციების ანალიზი;
- ჩატარდა სტრატეგიული კომიტეტის სამუშაო ჯგუფების შეხვედრები (თითოეულ სამუშაო ჯგუფთან 6-8 შეხვედრა).
- შექმნილი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის სამუშაო დოკუმენტი სასამართლოს შიდა ქსელის - „ინტრანეტის“ მეშვეობით გაზიარებულ იქნა მოსამართლეებისათვის, რომელთაც ჰქონდათ დოკუმენტის შინაარსთან დაკავშირებით საკუთარი აზრის დაფიქსირებისა და დისკუსიის საშუალება.

სასამართლო სისტემის ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგია და სამოქმედო გეგმის შეფასება

2017 წლის 29 მაისს, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ დაამტკიცა 2017-2021 წლების სასამართლო სისტემის სტრატეგია და მისი აღსრულების 2017-2018 წლების სამოქმედო გეგმა^[9].

სასამართლო სისტემის სტრატეგია 5 ძირითადი სტრატეგიული მიმართულებისაგან შედგება: (1) დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა, (2) ანგარიშვალდებული მართლმსაჯულების უზრუნველყოფა, (3) ხარისხიანი მართლმსაჯულებისა და პროფესიონალიზმის უზრუნველყოფა, (4) სასამართლო სისტემის ეფექტიანობის უზრუნველყოფა, (5) მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

სასამართლო სისტემის სტრატეგია მოიცავს სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ საკითხებს, თუმცა გაცილებით უფრო ფართოა. ამასთანავე, იგი აერთიანებს თითქმის ყველა იმ საკითხს, რომელსაც პრობლემურად მიიჩნევს კოალიცია „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისათვის“^[4] და რიგ საკითხებს, რომელიც წარმოდგენილია საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშში^[5].

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 91%-ით, რადგან:

- სტრატეგიული კომიტეტის მუშაობაში ჩართულნი იყვნენ მოსამართლეები, თუმცა მათი ჩართულობის წილი არ იყო სათანადო, მათ შორის, პროცესში საერთოდ არ მონაწილეობდნენ რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების მოსამართლეები;

- სტრატეგიული კომიტეტის მუშაობაში სათანადოდ იყვნენ ჩართულნი დაინტერესებული მხარეები: სახელმწიფო უწყებები, ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციები;
- მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შესამუშავებლად ჩატარდა სათანადო მოსამზადებელი სამუშაოები/აქტივობები;
- სტრატეგიული კომიტეტის რეგლამენტით დადგინდა გადაწყვეტილების მიღების პროცედურა;
- მართლმსაჯულების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის დოკუმენტები მიღებულია/დამტკიცებულია;
- შემუშავებულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმაში გათვალისწინებულია როგორც მართლმსაჯულების კოალიციის, ასევე სახალხო დამცველის რეკომენდაციები;

^[1] იხ. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/136, 2016. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/136-2016.pdf>. [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[2] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/192, 2016. ხელმისაწვდომია: [/http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/192-2016.pdf](http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/192-2016.pdf) [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[3] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N162/2017. ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/183445?> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[4] კოალიცია „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისათვის“, კვლევა - სასამართლო სისტემა: რეფორმები და პერსპექტივები. თბილისი 2017. ხელმისაწვდომია: <http://www.coalition.ge/files/> .pdf [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[5] საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშში „ადამიანის უფლებათა მდგომარეობა საქართველოში - 2016, გვ. 389 – 403. ხელმისაწვდომია: <http://www.ombudsman.ge/uploads/other/4/4494.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

მიზანი 2.2. მართლმსაჯულების სექტორის შემდგომი რეფორმირება

მიზნის შესრულების პროგრესი: 66%

მიზანი მოიცავს მართლმსაჯულების სექტორის შემდგომ რეფორმირებას და შედგება ერთი ამოცანისა და 7 აქტივობისაგან (საქმიანობისაგან). დასახული ამოცანა გულისხმობს მართლმსაჯულების რეფორმის მესამე ტალღის ფარგლებში „საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანულ კანონსა“ და „მოსამართლეთა დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ“ კანონში, ასევე, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს აქტებში ცვლილებების განხორციელებას. მიუხედავად იმისა, რომ დასახული ამოცანა მიზნის მიღწევის

საშუალებათა, მიზნის ფორმულირება „მართლმსაჯულების სექტორის შემდგომი რეფორმირება“ იმდენად ფართოა, რომ მისი მიღწევა მხოლოდ ამ ერთი ამოცანით შეუძლებელია და იგი შესაძლოა არა მხოლოდ საკანონმდებლო და მარეგულირებელი აქტების ცვლილებებს, არამედ სხვა მრავალ მიმართულებასაც მოიცავდეს (მათ შორის ინსტიტუციურ რეფორმასაც).

სამოქმედო გეგმაში საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელების ასახვა მნიშვნელოვანი ფაქტია, რამდენადაც ამით სასამართლო სისტემა თავად აღიარებს კანონმდებლობის ხარვეზებს, რომლებიც პრაქტიკაში ქმნიან მნიშვნელოვან პრობლემებს, დაკავშირებულს მოსამართლეთა შერჩევის არსებულ წესთან, მოსამართლეთა საქმიანობის პერიოდული შეფასების მოქმედ სისტემასთან, მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების არარსებობასთან, მოსამართლეთა მიმართ დისციპლინურ სამართალწარმოებასთან და სხვ. აღნიშნული პრობლემები უკვე დიდი ხანია იწვევს სამოქალაქო საზოგადოებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების კრიტიკას, თუმცა პრობლემის გააზრების მიუხედავად, მათ გამოსასწორებლად სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ ვადებში ქმედითი ნაბიჯები, სამწუხაროდ, არ გადადგმულა.

ამოცანა 2.2.1. მართლმსაჯულების რეფორმის მესამე ტალღის ფარგლებში საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელების უზრუნველყოფა. კერძოდ, საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანული კანონით, მოსამართლეთა დისციპლინური წარმოებისა და სამართალწარმოების შესახებ კანონით გათვალისწინებული ცვლილებები, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს აქტებში ცვლილებები

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 66.25%

ამოცანა მოიცავს შვიდ საქმიანობას, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს როგორც საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელება მართლმსაჯულების რეფორმის მესამე ტალღის ფარგლებში, ასევე, არსებული საკანონმდებლო ცვლილებების ასახვა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს აქტებსა და პრაქტიკაში. სამოქმედო გეგმით დაგეგნილ ვადაში შესრულებულია ამოცანის 66%. სამოქმედო გეგმით დადგენილ ვადებში არ განხორციელებულა ისეთი მნიშვნელოვანი საქმიანობები, როგორცაა: მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმებისა და მოსამართლეთა საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწა, მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავება, „მოსამართლეთა დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ“ კანონით გათვალისწინებული დისციპლინური მექანიზმების გაუმჯობესება, მოსამართლეთა ეთიკის კოდექსთან დაკავშირებით წინადადებების შემუშავება და სხვ.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ამოცანის ქვეშ გაწერილი აქტივობები საკმარისი და რეგულაციური მის მისაღწევად, ვინაიდან ამოცანა თავად ჩამოთვლის, თუ რომელი საკანონმდებლო თუ მარეგულირებელი აქტის ცვლილებას ისახავს მიზნად.

აქტივობა 2.2.1.1. სასამართლოში საქმეთა შემთხვევითობის

პრინციპზე დაფუძნებული ელექტრონული განაწილების სისტემის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაესი სასამართლო
- საერთო სასამართლო
- საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო/სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განმახორციელებელი უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭო;

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

სასამართლოთა რაოდენობა სადაც მოქმედებს საქმეთა ელექტრონული განაწილების სისტემა.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება (საერთო სასამართლოებში ელექტრონული განაწილების სისტემის დანერგვის შესახებ) და პროგრამის ტექნიკური დავალება არ იძლევა პროგრამის გვერდით ავლით საქმეთა განაწილების შესაძლებლობას;
2. უზრუნველყოფილია ცალკეულ სპეციალიზაციებში მოსამართლეთა თანაბარი დატვირთულობა;
3. სისტემის გაუმართაობის შემთხვევაში საქმეთა განაწილებისა საბჭოსათვის შეტყობინებების რაოდენობა;
4. სასამართლოთა რაოდენობა სადაც პროგრამა მუშაობს (ყველა სასამართლო 2017 წლის 31 დეკემბრიდან).

სტატუსი: ნახევარზე მეტი შესრულებულია აქტივობის შესრულების პროგრესი: 75%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საკანონმდებლო რეგულირება

მოსამართლეთა მიუკერძოებლობის, მათი თანაბარი დატვირთვის უზრუნველყოფისა და საქმეთა განაწილების პროცესში თავმჯდომარის როლის შესამცირებლად, მართლმსაჯულების რეფორმის „მესამე ტალღის“ ფარგლებში, საქართველოს ორგანულ კანონში „საერთო სასამართლოების შესახებ“, შევიდა ცვლილება^[1], რომლის საფუძველზეც 2017 წლის 31 დეკემბრიდან საქართველოს საერთო სასამართლოებში მოსამართლეთა

შორის საქმეები ნაწილდება ავტომატურად, ელექტრონული სისტემის მეშვეობით, შემთხვევითი განაწილების პრინციპის დაცვით.

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული რეფორმა დროული და ეფექტიანი მართლმსაჯულების განხორციელებისა და მოსამართლეთა თანაბარი დატვირთულობის უზრუნველსაყოფად, ცალსახად წინგადადგმული ნაბიჯია, თავად პროგრამის ფუნქციონირების სამართლებრივი რეგულირება არ არის სრულყოფილი, რასაც ის ფაქტიც ადასტურებს, რომ მისი პრაქტიკაში ამოქმედებიდან მცირე ხანში მასში საკმაოდ ბევრი ცვლილების შეტანა გახდა საჭირო. ორგანული კანონით საქმეთა ელექტრონული სისტემით განაწილების წესის შემუშავების უფლებამოსილება მთლიანად საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს ენიჭება. მნიშვნელოვანია, რომ საქმეთა ელექტრონული განაწილების სისტემის დანერგვა დადებითად შეაფასა ვენეციის კომისიამ, თუმცა იქვე აღინიშნა, რომ აუცილებელია კანონშივე დეტალურად გაიწეროს ელექტრონული სისტემის ფუნქციონირებისა და სისტემის დროებითი შეფერხებისას მოქმედი წესები^[2].

2017 წლის პირველი მაისის N1/56 გადაწყვეტილებით, იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ დაამტკიცა „საქართველოს საერთო სასამართლოებში საქმეთა ავტომატურად, ელექტრონული სისტემის მეშვეობით საქმეთა განაწილების წესი“^[3], რომლითაც რეგულირდება სისტემის მეშვეობით მოსამართლეთა შორის საქმეების განაწილება შემთხვევითი განაწილების პრინციპის დაცვით, რიცხვების გენერირების ალგორითმის საფუძველზე. სასამართლოებში საქმეები მოსამართლეებს შორის სპეციალიზაციის მიხედვით ნაწილდება. ზოგადი წესის თანახმად, მოსამართლეთათვის საქმეთა შეძლებისდაგვარად თანაბარ განაწილებას პროგრამა უზრუნველყოფს. სისტემა აღნუსხავს განაწილებულ საქმეთა საშუალო მაჩვენებელს, თითოეულ მოსამართლეზე განაწილებულ საქმეთა რაოდენობას, შემთხვევითი შერჩევის შედეგად გენერირებულ რიცხვს და ახდენს ყველა ამ პარამეტრის ლოგირებას.

სისტემის დანერგვის ერთ-ერთი მთავარი მიზანი საქმეთა განაწილების პროცესში სასამართლოს თავმჯდომარის როლის მაქსიმალურად შემცირება იყო, რამდენადაც სისტემის დანერგვამდე სასამართლოებში საქმეთა განაწილების ექსკლუზიური უფლებამოსილება სწორედ სასამართლოების თავმჯდომარეებს ჰქონდათ მინიჭებული, რაც დაეჭვების საფუძველს ქმნიდა, რომ კონკრეტული საქმე, რომლის მიმართაც არსებობდა გარკვეული დაინტერესება, სასურველი გადაწყვეტილების გამოტანის მიზნით, წინასწარ შერჩეულ ლოიალურ მოსამართლეს დაენერებოდა.

საქმეთა ელექტრონული განაწილების მოქმედი წესით, თავმჯდომარეებს კვლავ რჩებათ საქმეთა განაწილების პროცესში ჩარევისა და შედეგზე ზეგავლენის მოხდენის ისეთი მნიშვნელოვანი ბერკეტები, როგორცაა:

1. ვიწრო სპეციალიზაციებში მოსამართლეთა შემადგენლობის განსაზღვრა და შემადგენლობის ცვლა საკუთარი შეხედულებით;

ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ადგენს, რომ საქმეთა წარმოების განსაკუთრებული ინტენსიურობის მქონე რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში, სადაც ორზე მეტი მოსამართლეა, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით შეიძლება განხორციელდეს მოსამართლეთა უფრო ვიწრო სპეციალიზაცია^[4] ან შეიქმნას სპეციალიზებული სასამართლო კოლეგიები^[5], ხოლო სააპელაციო სასამართლოში, მხოლოდ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით შეიძლება განხორციელდეს მოსამართლეთა უფრო ვიწრო სპეციალიზაცია. 2018 წლის 30 აპრილამდე ვიწრო სპეციალიზაცია მხოლოდ თბილისის საქალაქო სასამართლოში არსებობდა, ხოლო 30

აპრილიდან იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებით^[6], ვიწრო სპეციალიზაციები ასევე შეიქმნა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში.

მიუხედავად იმისა, რომ კანონი არ ადგენს სასამართლოს თავმჯდომარის უფლებამოსილებას, განსაზღვროს ვიწრო სპეციალიზაციაში მოსამართლეთა შემადგენლობა, დამკვიდრებული არასწორი პრაქტიკით, თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარე მას განსაზღვრავს ერთპიროვნულად, საკუთარი ბრძანებით^[7]. რაც იმას გულისხმობს, რომ მართალია, ელექტრონული პროგრამა საქმეებს კონკრეტული სპეციალიზაციისა და ვიწრო სპეციალიზაციის მოსამართლეთა შორის ანაწილებს, თუმცა რომელი მოსამართლე იქნება მის შემადგენლობაში, ეს მთლიანად სასამართლოს თავმჯდომარის გადაწყვეტილებაზე დამოკიდებულია. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 30 აპრილის გადაწყვეტილებით, იგივე უფლებამოსილება მიენიჭა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს თავმჯდომარეს. ამგვარი უფლებამოსილების არსებობა კი სასამართლოს თავმჯდომარის მხრიდან საქმეთა განაწილების პროცესში ჩარევისა და შედეგზე ზეგავლენის მოხდენის რეალურ რისკების წარმოშობს^[8].

2. კოლეგიის შემადგენლობის ფორმირება;

საინტერესოა იმგვარი შემთხვევები, როდესაც სასამართლოში საქმე განიხილება არა ინდივიდუალურად ერთი მოსამართლის მიერ, არამედ კოლეგიურად (სამი მოსამართლის შემადგენლობით). რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში საქმის კოლეგიურად განხილვისას, არა თავად პროგრამა, არამედ სასამართლოს თავმჯდომარე განსაზღვრავს კოლეგიურ შემადგენლობას, საქმის განმხილველი თავდაპირველი მოსამართლის აუცილებელი მონაწილეობით. აღსანიშნავია, რომ საქმეთა ელექტრონული განაწილების წესში ეს ცვლილება 2017 წლის 24 ივლისს შევიდა^[9], მანამდე მოქმედი რედაქციით კი, რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში საქმის კოლეგიურად განხილვისას მოსამართლეთა საჭირო რაოდენობის შერჩევას ელექტრონული სისტემა უზრუნველყოფდა.

განსაკუთრებით პრობლემურია სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში კოლეგიების/პალატების ფორმირების წესი. საქმეთა ელექტრონული განაწილების წესი ადგენს მხოლოდ სხდომის თავმჯდომარეზე/მომხსენებელ მოსამართლეზე საქმის განაწილების წესს და არაფერს ამბობს იმაზე, თუ როგორ ხდება კოლეგიის/პალატის ფორმირება^[10]. ამ პუნქტში ცვლილებები 2017 წლის 18 დეკემბერს შევიდა^[11], თავდაპირველ რედაქციაში დაკონკრეტებული არ ყოფილა სასამართლოები, მითითებული იყო მხოლოდ საქმის კოლეგიურად განხილვის შემთხვევაზე, ამასთან, ელექტრონული სისტემა დამატებით უზრუნველყოფდა შესაბამისი კოლეგიის/პალატის შემადგენლობიდან საჭირო რაოდენობის მოსამართლეთა (გარდა საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრი მოსამართლისა) შერჩევას. იმ მოცემულობაში, როდესაც სასამართლოს თავმჯდომარე ძალიან მარტივად და დაუსაბუთებლად გადააადგილებს მოსამართლეთა ვიწრო სპეციალიზაციებში, იზრდება ჩარევის რისკი კოლეგიის ფორმირებაში;

3. მოსამართლეთა მორიგეობის დადგენა

სასამართლოს თავმჯდომარე საკუთარი ბრძანებით განსაზღვრავს მოსამართლეთა მორიგეობის გრაფიკს და როგორც არასამუშაო, ისე სამუშაო საათებში, სპეციალიზაციის და

შემთხვევითობის პრინციპის დაუცველად, სისხლისა და ადმინისტრაციული სამართლის ის ცალკეული საქმეები, რომელთა განხილვის ვადა 72 საათს არ აღემატება, მორიგეობის გრაფიკის შესაბამისად, კონკრეტულ მოსამართლეზე ნაწილდება. ზემოაღნიშნული დისკრეციით სასამართლოს თავმჯდომარეს უნარჩუნდება მნიშვნელოვანი ბერკეტი, საქმე განსახილველად გადასცეს სასურველ მოსამართლეს და, შესაბამისად, გავლენა იქონიოს განხილვის შედეგზე;

4. მოსამართლეთა საქმის განაწილების პროცენტული (დატვირთულობის) მაჩვენებლის განსაზღვრა

საქმეთა განაწილების წესი სასამართლოს თავმჯდომარეს ანიჭებს უფლებამოსილებას, მოსამართლეზე საქმეთა განაწილების პროცენტული მაჩვენებელი 25%-იანი ბიჯით გაუზარდოს: იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მოსამართლე წევრს, სასამართლოს თავმჯდომარის მოადგილეს, კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეს და სხვ. ასევე, მართლმსაჯულების განხორციელების შეფერხების თავიდან ასაცილებლად, მოსამართლის ჯანმრთელობისა და ოჯახური მდგომარეობის ან სხვა ობიექტური მიზეზის გათვალისწინებით, სასამართლოს თავმჯდომარემ მოსამართლეზე საქმეთა განაწილების პროცენტული მაჩვენებელი, შესაძლებელია არაუმეტეს 50%-იანი ბიჯით შეამციროს.

თავმჯდომარეს, 2017 წლის 24 ივლისის N1/243 გადაწყვეტილებით^[12], კოლეგიის/პალატების თავმჯდომარეებს, 2017 წლის 27 დეკემბრის N1/329 გადაწყვეტილებით^[13] კი, უკვე თავმჯდომარის მოადგილესა და კოლეგიის/პალატების თავმჯდომარეებსაც, მოსამართლეებზე განაწილებულ საქმეთა რაოდენობის ხედვისა და სისტემის დროებითი შეფერხების შემთხვევაში, მისი გვერდის ავლით, მოსამართლეთა რიგითობის მიხედვით საქმეთა განაწილების უფლებამოსილება ენიჭებათ. თავად იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ამ ცვლილებას თავმჯდომარეების ადმინისტრაციული ვალდებულებებისაგან განტვირთვით ხსნის, თუმცა წარმოდგენილი ცვლილების პროექტში არაფერი იყო ნათქვამი იმის შესახებ, თუ რა შემთხვევებში შეეძლოთ ამ უფლებამოსილებით სარგებლობა, მაგალითად, თავმჯდომარის მოადგილეს, ან კოლეგიების და პალატების თავმჯდომარეებს, რაც უფლებამოსილების დუბლირების რეალურ საფრთხეს წარმოშობს.

მოგვიანებით, 2018 წლის 8 იანვარს ზემოაღნიშნულ წესში კიდევ ერთი ცვლილება აისახა^[14], რომლის თანახმადაც ელექტრონული სისტემის დროებითი შეფერხებისას საქმეთა რიგითობით განაწილების უფლებამოსილება კანცელარიის შესაბამის უფლებამოსილ პირს დაეკისრა, ხოლო სასამართლოს თავმჯდომარეებს, თავმჯდომარის მოადგილეებსა და კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეებს მხოლოდ მოსამართლეებზე განაწილებული საქმეების ხედვის უფლებამოსილება შეუნარჩუნდათ. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სხდომაზე, ცვლილების ინიცირებისას ითქვა, რომ ეს ცვლილება საქმეთა განაწილების პროცესში სასამართლოების თავმჯდომარეთა ჩაურევლობის მიზანს ემსახურება, თუმცა, ჩვენი აზრით, ეს თავმჯდომარეების მხრიდან ფორმალური პასუხისმგებლობის თავიდან აცილების მექანიზმი უფროა, ვიდრე მათი პროცესში მონაწილეობის გამორიცხვა, რადგან მიგვაჩნია, რომ არსებული პრაქტიკიდან გამომდინარე, ნაკლებად სავარაუდოა თავმჯდომარეების დისტანცირება საქმის განაწილების პროცესისგან.

ყურადსაღებია ის ფაქტი, რომ საქმეთა განაწილების ელექტრონული სისტემის საპილოტე რეჟიმში ამოქმედების შემდეგ ელექტრონული პროგრამის ტექნიკური დავალება არაერთხელ გამოვითხოვეთ როგორც საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან, ისე საქართველოს უზენაესი სასამართლოდან და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროდან. მიუხედავად ამისა, არც ტექნიკური დავალება მოუწოდებიათ და არც ნათელი პასუხი გაუციათ, საერთოდ არსებობს თუ არა აღნიშნული დოკუმენტი. მოგვიანებით, პირადი

კომუნიკაციისას, დაგვიდასტურეს, რომ პროგრამის ტექნიკური დავალება ამ დრომდე არ არსებობს. თუკი არ არსებობს პროგრამის ფუნქციონალის წინასწარ გაწერილი მარეგულირებელი დოკუმენტი, რომელიც დეტალურად ადგენს: თუ რა ტიპის პროდუქტის შექმნაა გამიზნული, რა ტიპის ფუნქციები გააჩნია პროგრამას, მომხმარებელთა ტიპები და მათი უფლებამოსილებანი, როგორ დგინდება პროგრამის ალგორითმის შესაბამისობა საქმეთა ელექტრონული განაწილების წესთან, ან ის, თუ რაზე დაყრდნობით შეიძლება დადგეს პროგრამის შემქმნელი ჯგუფის პასუხისმგებლობა, თუკი გარე დამკვირვებლის აზრით პროგრამა ხარვეზიანია.

ელექტრონული პროგრამის მთავარი ნოვაციაა საქმეთა შემთხვევითი განაწილების მოდულის (randomizer) არსებობა, რომელიც უზრუნველყოფს საქმეების განაწილებას პროგრამის მიერ შემთხვევით შერჩეულ მოსამართლეზე. პროგრამა იყენებს Microsoft-ის სტანდარტულ ფუნქციურ random-ს, რომელიც არაპროფესიონალური და შედარებით ნაკლებად დაცულია. სათამაშო ბიზნესები (მაგალითად, კაზინოები), რომელთათვისაც ზემოაღნიშნული ფუნქცია უმნიშვნელოვანესია, იყენებს randomizer-ის სპეციალურ ფასიან device-ებს, რომლებიც გაცილებით უფრო პროფესიონალური და სანდოა.

საქმეთა განაწილების პროგრამის მთავარი გამოწვევაა თავად პროგრამის მთავარი მოდულის დაუცველობა, კერძოდ, ე.წ. Hard lock (hardening) არარსებობა, რაც გულისხმობს სისტემის დალუქვას და სისტემის რამდენიმე გასაღებიან დაცვას იმგვარად, რომ მასში ნებისმიერი სახის პროგრამული ცვლილების (ცვლილება პროგრამის ალგორითმში, მომხმარებლებისათვის გაწერილი ფუნქციების გაზრდა/შემცირება, ახალი მომხმარებლების მიბმა და ა.შ.) განსახორციელებლად საჭირო იყოს ყველა გასაღების მფლობელის თანხმობა. დაუცველი პროგრამა ტოვებს იმის შესაძლებლობას, რომ პროგრამის ტექნიკური უზრუნველყოფის ჯგუფმა პროგრამაში ნებისმიერ დროს შეიტანოს ისეთი ტიპის ცვლილებები, რომელიც საშუალებას მისცემს პროგრამას გააკონტროლოს საქმეთა განაწილების პროცესი და კონკრეტული საქმე სასურველ მოსამართლესთან მოახვედროს.

პროგრამის მუშაობა სატესტო რეჟიმში

2017 წლის პირველი ივლისიდან რუსთავის საქალაქო სასამართლოში საპილოტე რეჟიმში ამოქმედდა საქმეთა განაწილების ელექტრონული სისტემა. რუსთავის საქალაქო სასამართლოდან გამოთხოვილი საჯარო ინფორმაციის შესაბამისად, 2017 წლის პირველი ივლისიდან - 31 დეკემბრის ჩათვლით, სასამართლოში განაწილდა სხვადასხვა კატეგორიის: 1325 სისხლის სამართლის (მათ შორის, 905 შემთხვევითი განაწილების პრინციპის დაცვით), 1987 სამოქალაქო სამართლის (მათ შორის, 1804 შემთხვევითი განაწილების პრინციპის დაცვით), 178 ადმინისტრაციული (მათ შორის, 158 შემთხვევითი განაწილების პრინციპის დაცვით) და 327 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე (მათ შორის, 183 შემთხვევითი განაწილების პრინციპის დაცვით). მიუხედავად იმისა, რომ „საქართველოს საერთო სასამართლოებში საქმეთა ავტომატურად, ელექტრონული სისტემის მეშვეობით საქმეთა განაწილების წესის“ მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტით, შესაბამისი სპეციალიზაციის მოსამართლეთა შორის ელექტრონული სისტემის მეშვეობით განაწილებულ საქმეთა რაოდენობებს შორის სხვაობა 3-ს არ უნდა აღემატებოდეს, როგორც შედეგები ცხადყოფს, შემოსული საქმეები სპეციალიზაციის მიხედვით არათანაბრად განაწილებული და ყველა შემთხვევაში სხვაობა აღემატება 3 საქმეს (განსაკუთრებით თვალშისაცემია განსხვავება სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებზე. მაგალითად, შემოსული 1987 სამოქალაქო საქმე განაწილებულია შემდეგნაირად - 703, 699 და 585, ხოლო 1325 სისხლის სამართლის საქმიდან - 474, 347, 398 და 106). ამგვარ დისბალანსს სასამართლო მოსამართლეთა კუთვნილი შვებულებების განსხვავებული ვადებითა და საქმეთა ნაკადის განსხვავებული ინტენსივობით ხსნის, ხოლო 106 სისხლის სამართლის საქმე განაწილებულია სასამართლოს თავმჯდომარეზე, რომელსაც საქმეთა ელექტრონული განაწილების წესის მიხედვით, სხვა მოსამართლეთა შედარებით, განაწილების შედარებით დაბალი პროცენტული

მარვენებელი გააჩნია^[19].

რაც შეეხება საქმეთა ელექტრონული პროგრამის გარეშე განაწილებულ საქმეთა რაოდენობას, საანგარიშო პერიოდში ასეთი 17 საქმე იყო და ისინი სასამართლოს თავმჯდომარემ დამტკიცებული რიგითობის მიხედვით (ერთ შემთხვევაში დაენერა გარდაბნის მუნიციპალიტეტის მაგისტრატ მოსამართლეს) გაანაწილა.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 75%-ით, რადგან:

- საქმეთა შემთხვევითობის პრინციპზე დაფუძნებული ელექტრონული განაწილების სისტემა დანერგულია ყველა სასამართლოში;
- საქმეთა ელექტრონული განაწილების წესის საფუძველზე სასამართლოების თავმჯდომარეებს საქმეთა განაწილების პროცესში ჩარევისა და შედეგზე ზეგავლენის მოხდენის მნიშვნელოვანი ბერკეტები უნარჩუნდება;
- საქმეთა განაწილების პროგრამის მთავარი მოდული დაუცველია და ტოვებს მასში არასასურველი ცვლილებების შეტანის შესაძლებლობას;
- სატესტო რეჟიმში მყოფმა პროგრამამ ვერ უზრუნველყო მოსამართლეთა თანაბარი დატვირთულობა.

^[1] საქართველოს ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“, მუხლი 58¹. ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/90676> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[2] ვენეციის კომისია CLD –AD 2014, პუნქტი 71. ხელმისაწვდომია: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2014\)031-geo](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2014)031-geo) [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[3] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/56 – 2017. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/56-2017.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[4] ადმინისტრაციული, სამოქალაქო და სისხლის სამართლის კოლეგიებში იქმნება თემატური ვიწრო სპეციალიზაციები, რომელიც მხოლოდ თბილისის საქალაქო სასამართლოში მოქმედებს.

^[5] ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“, მუხლი 30 (2).

^[6] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/176, 2018. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202018/176-2018.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[7] თბილისი საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2018 წლის 18 იანვრის N02-ს, §01 ბრძანება „თბილისის საქალაქო სასამართლოს კოლეგიებში დადგენილი ვიწრო სპეციალიზაციების მიხედვით მოსამართლეთა შემადგენლობის განსაზღვრის შესახებ“. (ელექტრონული სახით ხელმისაწვდომი არ არის).

^[8] — კოალიცია „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისთვის“ - საჯარო განცხადება. ხელმისაწვდომია <http://gdi.ge/ge/news/koalicia-mixeil-chinchaladzisatvis-uflebamosilebis-gazrdas-saqmeta-shemtxveviti-ganawilebis-principis-safrtxed-afasebs.page> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[9] — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/243 – 2017. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/243-2017.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[10] — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/56 – 2017. მუხლი 4 (9).

^[11] — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/326 – 2017. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/326..pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[12] — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/243 - 2017. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/243-2017.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[13] — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/329- 2017. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/329.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[14] — საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება N1/1- 2018. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202018/1-2018.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[15] — საქმეთა განაწილების ელექტრონული წესის მე-5 მუხლის მე-6 პუნქტის შესაბამისად: საქმეთა განაწილების მარვენებელი იმ სასამართლოს თავმჯდომარეზე, მის მოადგილეზე, კოლეგიის/პალატის თავმჯდომარეზე, სადაც მოსამართლეთა რაოდენობა აღემატება 7-ს - 20% -ია.

აქტივობა 2.2.1.2. მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმების პრაქტიკაში დანერგვა; მოსამართლეთა საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწა და მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავება და დანერგვა; სახალხო დამცველის რეკომენდაციების განხილვა დისციპლინური საქმისწარმოების დაწყების მიზნით, სახალხო დამცველის რეკომენდაციების განხილვა;

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. შერჩევის კრიტერიუმები დანერგილია;

2. მოსამართლეთა პერიოდული შეფასებისა და მოსამართლეთა დაწინაურების შესახებ არსებულ რეგულაციებში აღმოფხვრილია ხარვეზები.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმების პრაქტიკაში დანერგვა:

1.1. მოსამართლეთა შერჩევისას გამოყენებული ქულათა სისტემის პროცენტული წილი;

1.2. მოსამართლეთა შერჩევა/დანიშვნის შესახებ დასაბუთებული გადაწყვეტილებების წილი;

2. საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწა

2.1. შექმნილია საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დოკუმენტი

3. მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავება და დანერგვა

3.1. შემუშავებულია მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმები

3.2. შემუშავებული კრიტერიუმების შესაბამისად დაწინაურებულ მოსამართლეთა პროცენტული წილი

3.3. დაწინაურების შესახებ დასაბუთებული გადაწყვეტილებების წილი;

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები
შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 50%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქმიანობა (აქტივობა) აერთიანებს მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმების პრაქტიკაში დანერგვას, საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწასა და მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავებასა და დანერგვას. სამივე მათგანი თავისი არსით იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ მიზანშეწონილად არ მიგვაჩნია მათი ერთი აქტივობის (საქმიანობის) ქვეშ გაერთიანება. ამასთან, ბუნდოვანია, რა იგულისხმება მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმების პრაქტიკაში დანერგვასა და საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწაში, და იგულისხმება თუ არა ამ უკანასკნელში იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ 2011 წლის 27 დეკემბრის გადაწყვეტილებით^[1] დამტკიცებული მოსამართლეთა

საქმიანობის ეფექტიანობის წესის დახვეწა.

მოსამართლეთა შერჩევის კრიტერიუმების პრაქტიკაში დანერგვა

მოსამართლეების შერჩევასა და მათ შემდგომ კარიერულ სვლას მოსამართლეთა სტატუსის შესახებ ყველა საერთაშორისო დოკუმენტში გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება. „მოსამართლეთა შერჩევისა და მათი სამომავლო კარიერის შესახებ გადაწყვეტილებები უნდა ეფუძნებოდეს კანონით ან კომპეტენტური ორგანოს მიერ წინასწარ დაწესებულ ობიექტურ კრიტერიუმებს. ამგვარი გადაწყვეტილებები უნდა მიიღებოდეს დამსახურების და მოსამართლის კვალიფიკაციის, უნარების და შესაძლებლობების გათვალისწინებით, რაც აუცილებელია კანონის საფუძველზე საქმეების განსახილველად და რაც უზრუნველყოფს მოსამართლის ღირსების დაცვას“^[31].

ორგანულ კანონში „საერთო სასამართლოების შესახებ“ 2017 წლის 8 თებერვალს შესული ცვლილებით,^[31] მოსამართლეები შეირჩევა ორი ძირითადი კრიტერიუმის – კეთილსინდისიერებისა და კომპეტენტურობის – საფუძველზე და განსაზღვრულია ამ კრიტერიუმების შემოწმების მახასიათებლები, თუმცა აღნიშნული ცვლილებებით გათვალისწინებული შერჩევის კრიტერიუმები და მოსამართლეობის კანდიდატთა შეფასების წესი კვლავ ვერ აკმაყოფილებს ობიექტურობის და გამჭვირვალობის მოთხოვნას და იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრებს აძლევს სუბიექტური გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას^[31].

კანდიდატების კომპეტენტურობის კრიტერიუმით შეფასებისას ქულათა სისტემა გამოიყენება, მაშინ როდესაც, კეთილსინდისიერების კრიტერიუმი ქულებით არ ფასდება და, შესაბამისად, საბჭოს უტოვებს ფართო დისკრეციას და სუბიექტური შეფასების შესაძლებლობას, რამდენადაც კანონით დადგენილი შემოწმების მახასიათებლებით არ დგინდება, თუ რაზე დაყრდნობით ამოწმებს და როგორ ასაბუთებს შემფასებელი კონკრეტულ კრიტერიუმს. ეს სერიოზულ პრობლემას ქმნის იმ კუთხითაც, რომ საქართველოს ორგანული კანონის, „საერთო სასამართლოების შესახებ“, 35-ე მუხლის მე-12 პუნქტის შესაბამისად, „მოსამართლის ვაკანტურ თანამდებობაზე გასამწესებლად კენჭი ეყრება მხოლოდ იმ მოსამართლეობის კანდიდატს, რომლის კეთილსინდისიერების კრიტერიუმით შეფასებისას საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სრული შემადგენლობის ნახევარზე მეტი მიიჩნევს, რომ მოსამართლეობის კანდიდატი აკმაყოფილებს ან სრულად აკმაყოფილებს კეთილსინდისიერების კრიტერიუმს, ხოლო კომპეტენტურობის კრიტერიუმით შეფასებისას ამ კრიტერიუმის მახასიათებლების მიხედვით მოსამართლეობის კანდიდატის მიერ მოპოვებულ ქულათა ჯამი ქულების მაქსიმალური რაოდენობის არანაკლებ 70 პროცენტია“. შესაბამისად, კანდიდატი, რომელიც კეთილსინდისიერების კრიტერიუმს ვერ დააკმაყოფილებს, ვერ გადადის კენჭისყრის ეტაპზე და კონკურსს ეთიშება გასაჩივრების უფლების გარეშე, რამდენადაც უზენაესი სასამართლოს საკვალიფიკაციო პალატაში საჩივრდება მოსამართლის თანამდებობაზე 3 წლის ვადით ან უვადოდ გამწესებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება, ხოლო იმ კანდიდატების მიმართ, რომლებიც კენჭისყრის ეტაპზე არ დაიშვებიან, საბჭო უარის შესახებ გადაწყვეტილებას არ იღებს.

საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწა

სამოქმედო გეგმაში არსებული ზემოაღნიშნული ჩანაწერი ორაზროვნებას იწვევს, იმიტომ რომ გაურკვეველია, რა იგულისხმება საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწაში - მხოლოდ 3-წლიანი ე.წ. გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლეების პერიოდული შეფასების სისტემის, თუ ყველა მოქმედი მოსამართლის საქმიანობის ეფექტიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დახვეწა.

კანონით დადგენილია მხოლოდ 3-წლიანი ე.წ. „გამოსაცდელი ვადით“ დანიშნული მოსამართლის შეფასება, თუმცა არაფერია ნათქვამი მთლიანად საერთო სასამართლოების

მოსამართლეთა საქმიანობის ეფექტიანობის პერიოდულ შეფასებაზე. იუსტიციის უმაღლესი საბჭო 2011 წლიდან, საკუთარი გადაწყვეტილების საფუძველზე აფასებს მოსამართლეთა ეფექტიანობას და ამ შეფასების შედეგებს იყენებს მოსამართლეთა დაწინაურების პროცესში. თუმცა, როგორც ზემოთ ვახსენეთ, ამ საქმიანობის განხორციელებისათვის შესაბამისი საკანონმდებლო საფუძველი არ არსებობს, რაც თავის მხრივ პრობლემურია, მოქმედი წესი კი, მოსამართლეთა შეფასების საერთაშორისოდ აღიარებულ სტანდარტებს ვერ პასუხობს და ინდივიდუალური მოსამართლის დამოუკიდებლობის ხელყოფის რისკებს შეიცავს, რამდენადაც ორიენტირებულია არა ინდივიდუალური მოსამართლის, არამედ მთლიანად სასამართლო სისტემის შეფასებაზე და ეფუძნება შეფასების არა ხარისხობრივ, არამედ რაოდენობრივ კრიტერიუმებს⁶¹.

თუმცა თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ აღნიშნული საქმიანობა მხოლოდ 3-წლიანი ე.წ. „გამოსაცდელი ვადით“ დანიშნულ მოსამართლეთა შეფასების სისტემას გულისხმობს, გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოსამართლის შეფასების პროცესის, ორგანული კანონით დადგენილი მარეგულირებელი ნორმები, არ შეიცავს საკმარის გარანტიებს მოსამართლის შეფასების პროცესის ობიექტურობისა და გამჭვირვალობისთვის, ხოლო იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ამ მოსამართლეებს იმგვარად აფასებს, რომ არ აქვს მიღებული შეფასების პროცესის დეტალურად მომწესრიგებელი კანონქვემდებარე აქტი.

ამ მხრივ მნიშვნელოვანია ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს განმარტებაც, რომლის მიხედვითაც, გარკვეული ვადით დანიშნული მოსამართლეების შეფასება უნდა ემსახურებოდეს სასამართლო ხელისუფლების გაუმჯობესებას, მოსამართლეთა ინდივიდუალური შეფასების უმთავრესი პრინციპი კი უნდა იყოს სასამართლო ხელისუფლების მიმართ სრული პატივისცემა. როდესაც ინდივიდუალური შეფასება გავლენას ახდენს მოსამართლის დაწინაურებაზე, ხელფასსა და პენსიაზე, ან შესაძლოა გავლენა იქონიოს მოსამართლის თანამდებობიდან გათავისუფლებაზეც კი, წარმოიქმნება საფრთხე, რომ მოსამართლე, რომელსაც აფასებენ, საქმეს ფაქტებისა და კანონის საკუთარი ობიექტური ინტერპრეტაციის მიხედვით კი არ განიხილავს, არამედ იმის გათვალისწინებით, თუ რა დააკმაყოფილებდა შემფასებელს⁶².

2017 წლის 14 – 15 დეკემბერს გამართულ სამუშაო შეხვედრაზე, რომელშიც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს, ევროპის საბჭოს და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის, ასევე, საქართველოს პარლამენტის წარმომადგენლები და საერთაშორისო ექსპერტები მონაწილეობდნენ, მოსამართლეთა შეფასების რაოდენობრივ სისტემასთან ერთად, საქმიანობის ხარისხობრივი შეფასების დამატებაზეც იმსჯელეს. კანონის უზენაესობის მხარდაჭერის პროექტის (PROLoG) მხარდაჭერით შემუშავდა რეკომენდაციები მოსამართლეთა შეფასების სისტემის თაობაზე და საერთაშორისო ექსპერტის, ბატონ ალექს ბალარის უშუალო მონაწილეობით ჩატარდა სამუშაო შეხვედრა, რომელსაც სასამართლო სისტემის წარმომადგენლებიც ესწრებოდნენ.

მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავება და დანერგვა

საქართველოს ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ადგენს რაიონული (საქალაქო) სასამართლოს მოსამართლის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლედ დანიშვნის (დაწინაურების) შესაძლებლობას, თუმცა დაწინაურების კრიტერიუმების შემუშავებას საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს აკისრებს. ვენეციის კომისია მიიჩნევს, რომ საკითხის მნიშვნელობის გათვალისწინებით, მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმი ნათლად უნდა განისაზღვროს კანონით⁶³. დაწინაურების მკაფიო და ობიექტური კრიტერიუმების კანონმდებლობით დაუდგენლობა კიდევ ერთ მნიშვნელოვან ბერკეტს აძლევს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს.

პრაქტიკულად, იუსტიციის უმაღლესი საბჭო არ იყენებს დაწინაურების მექანიზმს და მის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებში ცალკეული მოსამართლის ზემდგომ ინსტანციაში

გადაყვანისას, რომელიც თავისი არსით უთანაბრდება დაწინაურებას, საფუძვლად მხოლოდ საქართველოს ორგანული კანონის, „საერთო სასამართლოების შესახებ“, 37-ე მუხლს (მოსამართლის სხვა სასამართლოს მოსამართლედ კონკურსგარეშე დანიშვნის წესი) იყენებს, რომელზეც ვრცელდება საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტის მე-13¹ მუხლის მე-11 პუნქტით დადგენილი კრიტერიუმები - „სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლედ შეიძლება დაინიშნოს მოსამართლე, რომელიც თავისი კომპეტენციით, გამოცდილებით, საქმიანი და მორალური რეპუტაციით შეესაბამება სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლის მაღალ წოდებას და აქვს რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოში მუშაობის არანაკლებ ხუთი წლის გამოცდილება“, ხოლო მე-14 პუნქტით დგინდება ამ კრიტერიუმების შემოწმების მექანიზმი.

აღნიშნული კრიტერიუმები იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტში 2015 წლის 19 ოქტომბერს განხორციელებული ცვლილებით დადგინდა. მანამდე მოსამართლეთა დაწინაურებას მიმართავდნენ დაწინაურების კრიტერიუმებისა და პროცედურის არარსებობის პირობებში. მიუხედავად იმისა, რომ დღეისათვის ასეთი კრიტერიუმები არსებობს, დაწინაურების პროცესი მაინც ხარვეზიანია, რამდენადაც არ არსებობს მოსამართლეთა შეფასების გამართული სისტემა და საბჭოს გადაწყვეტილებები დაუსაბუთებელია.

2017 წლის იანვარში, სლოვენელმა ექსპერტმა ალემ ზალარიმ, East-West Management Institute (EWMI), PROLoG, USAID მხარდაჭერით, საქართველოში მოსამართლეთა დაწინაურების შესახებ, რომელიც მოიცავს როგორც მოსამართლეთა დაწინაურების შესახებ საუკეთესო საერთაშორისო და ევროპული პრაქტიკის მიმოხილვასა და ანალიზს, ასევე, საქართველოში მოსამართლეთა დაწინაურების არსებული სისტემის და მარეგულირებელი ჩარჩოს შეფასებას, ანგარიში მოამზადა. ანგარიშში წარმოდგენილია რეკომენდაციებიც, თუ როგორ უნდა შეიქმნას მოსამართლეთა დამსახურებასა და კეთილსინდისიერებაზე დამყარებული დაწინაურების სისტემა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის მიერ წარმოდგენილ ყოველწლიურ ანგარიშში¹⁹¹ ხაზი გაესვა მოსამართლეთა დაწინაურებისა და შეფასების მექანიზმის სრულყოფისა და საერთაშორისო სტანდარტებთან მისადაგების მნიშვნელობას. ანგარიშში ნათქვამია, რომ ევროპის საბჭოსა და ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებების ოფისის მხარდაჭერით, 2017 წლის 14-15 ნოემბერს გაიმართა სამუშაო შეხვედრა, რომლის ფორმატშიც განიხილეს რეკომენდაციები, რომელთა მიხედვითაც, მოსამართლეთა შეფასების რაოდენობრივ სისტემასთან ერთად უნდა შემოიღონ მოსამართლეთა საქმიანობის ხარისხობრივი შეფასება. აქვე აღინიშნა, რომ იუსტიციის უმაღლესი საბჭო ამ დრომდე მუშაობს აღნიშნულ თემებზე.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 50%-ით, რადგან:

- ორგანულ კანონში, „საერთო სასამართლოების შესახებ“, შესული ცვლილებით განისაზღვრა მოსამართლეთა შერჩევის ორი ძირითადი კრიტერიუმი და ამ კრიტერიუმების შემოწმების მახასიათებლები, თუმცა შერჩევის კრიტერიუმები და მოსამართლეობის კანდიდატთა შეფასების წესი ობიექტურობის და გამჭვირვალობის მოთხოვნას კვლავაც ვერ აკმაყოფილებს;
- მოსამართლეთა კეთილსინდისიერების შეფასებისას დადგენილი შემოწმების მახასიათებლებით არ დგინდება, თუ რაზე დაყრდნობით ამოწმებს და როგორ ასაბუთებს შემფასებელი კონკრეტულ კრიტერიუმს;
- მოსამართლეთა საქმიანობის პერიოდული შეფასების სისტემის დასახვეწად და შეფასების რაოდენობრივ სისტემასთან ერთად საქმიანობის ხარისხობრივი შეფასების დამატებასთან დაკავშირებით, მომზადდა რეკომენდაციები;
- მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმები ამ დროისთვის არც შეუმუშავებიათ და არც დაუნერგავთ;

^[1] იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/226 -2011. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202011/226-2011.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[2] ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec (2010)12 წევრი სახელმწიფოების მიმართ მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის, ეფექტიანობისა და პასუხისმგებლობის შესახებ (17 ნოემბერი 2010წ.) პუნქტები 44-45. ხელმისაწვდომია: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2010\)12&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2010)12&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true) [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[3] საქართველოს ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში ცვლილების შეტანის შესახებ. 08.02.2017 255-III. ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3536739#DOCUMENT:1>; [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[4] კოალიცია „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისათვის“, კვლევა - სასამართლო სისტემა: რეფორმები და პერსპექტივები. თბილისი 2017. ხელმისაწვდომია: <http://www.coalition.ge/files/> .pdf [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[5] კოალიცია „დამოუკიდებელი და გამჭვირვალე მართლმსაჯულებისათვის“, კვლევა - სასამართლო სისტემა: რეფორმები და პერსპექტივები. გვ. 89. თბილისი 2017. ხელმისაწვდომია: <http://www.coalition.ge/files/> .pdf [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[6] როგორც ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოს დასკვნა №17, „მოსამართლეთა საქმიანობის შეფასების, მართლმსაჯულების ხარისხისა და სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობის პატივისცემის შესახებ“. CCJE(2014)2 – 2014. პუნქტი 6.

^[7] ვენეციის კომისია CLD –AD 2014, პუნქტი 53. ხელმისაწვდომია: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2014\)031-geo](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2014)031-geo) [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[8] იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეგლამენტი 1/208 – 2007 ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202007/208-2007.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[9] საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის, ნინო გვენეტაძის ყოველწლიური მოხსენება საქართველოს მოსამართლეთა XXII კონფერენციაზე, 20.01.2018. ხელმისაწვდომია: <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/samushao-angarishi2018.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

აქტივობა 2.2.1.3. . მოსამართლეთა დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ კანონის, და საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანულ კანონში გათვალისწინებული დისციპლინური მექანიზმების გაუმჯობესება და სრულყოფა; დისციპლინური საქმისწარმოების მიზნით, სახალხო დამცველის რეკომენდაციების განხილვა დისციპლინური საქმისწარმოების მიზნით;

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაეს სასამართლოსთან და საერთო სასამართლოების სადისციპლინო კოლეგიასთან თანამშრომლობით

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. გაუმჯობესებული დისციპლინური მექანიზმები.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. განხორციელებულია შესაბამისი კვლევა და დოკუმენტი ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისათვის;
2. დისციპლინური მექანიზმის გაუმჯობესების მიზნით გათვალისწინებულია როგორც სახალხო დამცველის, ასევე მართლმსაჯულების კოალიციისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების რეკომენდაციების მინიმუმ ის ნაწილი, რომელიც უზრუნველყოფს ობიექტური და მიუკერძოებელი სამართალწარმოების გამართულ ფუნქციონირებას;
3. სახალხო დამცველის მიერ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსათვის დისციპლინური სამართალწარმოების დაწყების მიზნით წარდგენილი განცხადებების საფუძველზე დაწყებული დისციპლინური სამართალწარმოების პროცენტული წილი (51%).

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 50%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

როგორც სასამართლო სისტემის სტრატეგიიდან დგინდება, ზემოაღნიშნული საქმიანობის მიზნებია: მოსამართლეთა პასუხისმგებლობის სახეებისა და საფუძვლების მკაფიოდ გამიჯვნა; კანონებსა და/ან რეგულაციებში სამოქალაქო, სისხლის სამართლის, ადმინისტრაციული და დისციპლინური პასუხისმგებლობის საფუძვლების ისე ჩამოყალიბება, რომ მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა და თავისუფლება არ მოექცეს არასათანადო ზეწოლის ქვეშ; უფლებამოსილების გადამეტებისა და სამსახურებრივი გულგრილობის დისპოზიციების გადახედვა; სისხლის სამართლის კოდექსის იმ ნორმების დახვეწა, რომლებიც ეხება მოსამართლეთა პასუხისმგებლობას სამსახურებრივი უფლების განხორციელებისას, იმის მკაფიოდ განსასაზღვრავად, დისციპლინურ საზღვრებს რა შემთხვევებში სცდება მოსამართლის ქმედება; დაბალანსებული და სამართლიანი დისციპლინური პასუხისმგებლობის საფუძვლების ჩამოყალიბება, რომლებიც გამორიცხავს მართლმსაჯულების განხორციელებისთვის, გადაწყვეტილების შინაარსისა თუ სამართლებრივი შეცდომისთვის მოსამართლის პასუხისმგებლობას; მძიმე გადაცდომის ფაქტებზე შესაბამისი რეაგირება.

აქტივობის ფარგლებში სტრატეგიული მიმართულების მეორე სამუშაო ჯგუფს, „ანგარიშვალდებული მართლმსაჯულება“, დისციპლინური სამართალწარმოების მექანიზმის გასაუმჯობესებლად, დაგეგმილი ჰქონდა შესაბამისი კვლევის ჩატარება, რომლის ფარგლებშიც უნდა გამოკვლეულიყო და გაანალიზებულიყო საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკა და ამის საფუძველზე უნდა შემუშავებულიყო შესაბამისი საკანონმდებლო წინადადებები.

როგორც უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის წლიური ანგარიშიდან იკვთება^[1], დისციპლინური სამართალწარმოების პროცედურების დახვეწა და საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების შესაბამისად, ორგანული კანონის ფორმატში მისი მოწესრიგება, ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად რჩება. საანგარიშო პერიოდში აღნიშნული საკითხის თაობაზე საქართველოს პარლამენტის, იუსტიციის სამინისტროს, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და სასამართლო კორპუსის წარმომადგენლებს შორის 5 სამუშაო შეხვედრა გაიმართა, რომელთა დროსაც განიხილეს საკითხი დისციპლინური პასუხისმგებლობის საფუძვლების შემდგომ დახვეწასა და შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების შემუშავებაზე, თუმცა ამ ეტაპზე, ნებისმიერი ტიპის შემუშავებული დოკუმენტი ხელმიუწვდომელია.

პოზიტიურად უნდა შეფასდეს 2017 წლის 8 თებერვლის საკანონმდებლო ცვლილებებით^[2] დამოუკიდებელი ინსპექტორის ინსტიტუტის შექმნა, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ერთი მხრივ, დისციპლინური პროცედურების ეფექტიანობა, სასამართლოს პრესტიჟისა და ავტორიტეტის სათანადო დაცვა და, მეორე მხრივ, დისციპლინური სამართალწარმოების შესაბამისობა სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და მოსამართლის საქმიანობაში ჩაურევლობის პრინციპებთან. იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ 2017 წლის 20 ნოემბერს ცვლილებების საფუძველზე 5-წლიანი ვადით დანიშნა^[3] პირველი ინსპექტორი. ცვლილება ცალსახად დადებითად უნდა შეფასდეს, თუმცა თავად ინსტიტუტის სამართლებრივ რეგულაციებთან დაკავშირებით არსებობს გარკვეული ხარვეზები, რომლებიც ძირითადად ინსპექტორის არასათანადო სამართლებრივ გარანტიებს ეხება და ეჭვქვეშ აყენებს მისი საქმიანობის ეფექტიანობას. დამოუკიდებელი ინსპექტორის დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის განსამტკიცებლად აუცილებელია საკანონმდებლო დონეზე ამაღლდეს მისი ინსტიტუციური დამოუკიდებლობის გარანტიები.

რაც შეეხება დისციპლინური საქმისწარმოების დაწყებას სახალხო დამცველის რეკომენდაციის საფუძველზე, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ მოწოდებული^[4] ინფორმაციით, 2016 წელს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში სახალხო დამცველის საჩივარი შესული არ ყოფილა, ხოლო 2017 წელს შესული 2 საჩივრიდან: ერთ საქმეზე შეწყდა სამართალწარმოება, ხოლო მეორეზე - პასუხის გამოგზავნის მომენტისათვის მიმდინარეობდა სამართალწარმოება.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 50%-ით, რადგან:

- შეიქმნა დამოუკიდებელი ინსპექტორის ინსტიტუტი;
- მოსამართლეთა დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ კანონის და საერთო სასამართლოების შესახებ ორგანულ კანონში გათვალისწინებული დისციპლინური მექანიზმების გაუმჯობესებისა და სრულყოფის მიზნით, სამოქმედო გეგმით დადგენილ ვადაში ქმედითი ნაბიჯები არ გადადგმულა;

^[1] საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის, ნინო გვენეტაძის ყოველწლიური მოხსენება საქართველოს მოსამართლეთა XXII კონფერენციაზე, 20.01.2018. ხელმისაწვდომია: <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/samushao-angarishi2018.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[2] საქართველოს ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანულ კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე, 255-III, 08.02.2017 ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3536739#DOCUMENT:1>; [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[3] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/312. 2017. ხელმისაწვდომია <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/312.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[4] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. 1181/2333-03-ო, 13.10.2017.

აქტივობა 2.2.1.4. მოსამართლეთა ეთიკის კოდექსთან დაკავშირებით წინადადებების შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაეს სასამართლოსთან და საერთო სასამართლოების სადისციპლინო კოლეგიასთან თანამშრომლობით

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. გაუმჯობესებული დისციპლინური მექანიზმები .

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. განხორციელებულია შესაბამისი კვლევა და დოკუმენტი ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისათვის;

2. შემუშავებული წინადადებების შესაბამისად დახვეწილია მოსამართლეთა ეთიკის კოდექსი და მკვეთრად განსაზღვრულია მათი დარღვევის სამართლებრივი შედეგები.

3. ეთიკის კოდექსის დახვეწასთან დაკავშირებით სამუშაო ჯგუფის მუშაობაში ჩართულია ის არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომელთაც აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით აქვს მნიშვნელოვანი სამუშაო (კვლევები, რეკომენდაციების მომზადება) განუული;

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები
შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 50%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

როგორც სასამართლო სისტემის სტრატეგიიდან დგინდება, საქმიანობის მიზანია სამოსამართლო ეთიკის წესების დახვეწა, რათა მართლმსაჯულების განმახორციელებელმა პირებმა პროფესიული ეთიკის მკაფიოდ განსაზღვრული წესები გამოიყენონ თანმიმდევრულად და გამჭვირვალედ, და გაითვალისწინონ სამართლიანი და ეფექტიანი სასამართლოს უფლება, ეთიკის წესების სახელმძღვანელო პრინციპების დამუშავება, „საქართველოს საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური სამართალწარმოების შესახებ“ კანონისა და ეთიკის წესების ურთიერთმიმართების მოწესრიგება.

ამ აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო სტრატეგიული მიმართულების მეორე სამუშაო ჯგუფის - „ანგარიშვალდებული მართლმსაჯულება“ - მიერ შესაბამისი კვლევის ჩატარება, რომლის ფარგლებშიც უნდა ჩატარებინათ საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის კვლევა და ანალიზი, და მათ საფუძველზე შეემუშავებინათ შესაბამისი წინადადებები. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესო საბჭოს მიერ მოწოდებული საჯარო ინფორმაციიდან^[1] ირკვევა, რომ მიმდინარეობს გარკვეული აქტივობები დისციპლინური კანონმდებლობის და, მათ შორის, სამოსამართლო ეთიკის რეგულაციების გასაუმჯობესებლად, რომელშიც მონაწილეობენ სასამართლო, საკანონმდებლო, აღმასრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენლები და უცხოელი ექსპერტი. სამუშაო ჯგუფმა შეიმუშავა განზოგადებული სამუშაო დოკუმენტი, რომელსაც ამ ეტაპზე საბოლოო დასრულებული სახე არ გააჩნია და, შესაბამისად, ხელმიუწვდომელია.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 50%-ით, რადგან:

- სამოსამართლო ეთიკის რეგულაციების გაუმჯობესების მიზნით შექმნილია სამუშაო ჯგუფი და განხორციელებულია გარკვეული აქტივობები;
- სამუშაო ჯგუფის მიერ შეემუშავებული რეკომენდაციებისა და წინადადებების დოკუმენტი ამ დრომდე ხელმიუწვდომელია;

^[1] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული

აქტივობა 2.2.1.5. უზენაესი სასამართლოს საკვალიფიკაციო პალატის მუშაობის ეფექტიანობის ასამაღლებლად, გაზრდის მიზნით საერთაშორისო გამოცდილების შესწავლა და პალატის მუშაობაში მისი დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაეს სასამართლო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. უზენაესი სასამართლოს საკვალიფიკაციო პალატის მიერ განხილულ საჩივართა რაოდენობა.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. მომზადებულია შესწავლილი სხვა ქვეყნების საუკეთესო გამოცდილების შესახებ ანგარიში და იგი ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისათვის;

2. საერთაშორისო გამოცდილების შესწავლის შემდეგ უზრუნველყოფილია საკვალიფიკაციო პალატის ფუნქციები დამატებით გაწერილია უზენაესი სასამართლოს რეგლამენტში (ცვლილებების შინაარსობრივი მხარე);

3. საკვალიფიკაციო პალატის მიერ მიღებული დასაბუთებული გადაწყვეტილებების რაოდენობა;

4. საკვალიფიკაციო პალატის მიერ საბჭოს გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილების წილი.

სტატუსი: სრულად შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 100%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

აქტივობის (საქმიანობის) განხორციელებასთან დაკავშირებით საქართველოს უზენაესი სასამართლოდან მიღებული [საჯარო ინფორმაციის](#) შესაბამისად, უზენაესი სასამართლოს საკვალიფიკაციო პალატის მუშაობის ეფექტიანობის ამაღლების, საერთაშორისო

გამოცდილების შესწავლისა და პალატის მუშაობაში მისი დანერგვის მიზნით, საანგარიშო პერიოდში საერთაშორისო ექსპერტების მონაწილეობით^[1] 3 სამუშაო შეხვედრა გაიმართა. შეხვედრებზე მოხდა საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება, მათ შორის, გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე მიღებული რეკომენდაციების განხილვა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს საკვალიფიკაციო პალატის საქმიანობას არეგულირებს საქართველოს ორგანული კანონი „საერთო სასამართლოების შესახებ“. აღნიშნული საქმიანობით, საერთაშორისო პრაქტიკის შესწავლის საფუძველზე, დაგეგმილი იყო საკვალიფიკაციო პალატის ფუნქციების დამატებით გაწერა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს რეგლამენტში.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პლენუმის 2018 წლის 18 იანვრის №3/პლ-2018 დადგენილებით, 2018 წლის პირველი იანვრიდან ამოქმედდა უზენაესი სასამართლოს აპარატის რეგლამენტის ახალი რედაქცია^[2], რომლითაც განისაზღვრა საკვალიფიკაციო პალატის სამდივნოს ფუნქციები.

რაც შეეხება საკვალიფიკაციო პალატის მიერ განხილულ საქმეებს, 2016 წლის განმავლობაში საქართველოს უზენაესი სასამართლოს საკვალიფიკაციო პალატაში არცერთი საჩივარი არ შესულა, ხოლო 2017 წელს საკვალიფიკაციო პალატამ განიხილა 2 საჩივარი, რომელთაგანაც ერთი გადაიგზავნა განსჯადობით, ხოლო მეორე საჩივარს უარი ეთქვა წარმოებაში მიღებაზე. ორივე მათგანი აკმაყოფილებს გადაწყვეტილების დასაბუთებულობის კრიტერიუმს.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 100%-ით, რადგან:

- სხვა ქვეყნების საუკეთესო გამოცდილების გასაზიარებლად, გაიმართა სამუშაო შეხვედრები;
- საკვალიფიკაციო პალატამ განიხილა ყველა შესული საჩივარი და მიღებული გადაწყვეტილებები აკმაყოფილებს გადაწყვეტილების დასაბუთებულობის კრიტერიუმს;
- ამოქმედდა უზენაესი სასამართლოს რეგლამენტის ახალი რედაქცია.

^[1] 2016 წლის 22 ივნისს, 2016 წლის 8 ნოემბერს და 2017 წლის 23 სექტემბერს.

^[2] საქართველოს უზენაესი სასამართლოს რეგლამენტი. ხელმისაწვდომია <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/reg444.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

აქტივობა 2.2.1.6. მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდისთვის სამართლებრივი ტესტებისა და კაზუსების მოსამზადებელი ჯგუფის ტრენინგი და მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის სტანდარტების ამაღლება

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საერთო სასამართლოები

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. პროფესიული წვრთნების (ტრენინგების) სათანადო რაოდენობა;
2. პროფესიულ წვრთნებში (ტრენინგებში) მონაწილე პირთა მაღალი მაჩვენებელი

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. წინასწარ შემუშავებულია ტრენინგის კურიკულუმი და ტრენინგის თემატიკა;
2. ტრენინგების ხანგრძლივობა შესაბამისობაშია თითოეული თემატიკის დასაფარად საჭირო დროსთან;
3. ტრენინგში მონაწილე სამართლებრივი ტესტებისა და კაზუსების მომზადების ჯგუფის წევრთა პროცენტული წილი (70%);
4. ტრენინგის შედეგად შემუშავებული ანალიტიკური აზროვნების შესამოწმებელი ტესტების პროცენტული წილი და შედარება წინა ტესტებთან.

სტატუსი: ნახევარზე მეტი შესრულებულია **აქტივობის შესრულების პროგრესი: 75%**

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქართველოს ორგანული კანონის, „საერთო სასამართლოების შესახებ“, თანახმად, მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდას აცხადებს და ატარებს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო. მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩატარების წესი კი განისაზღვრება „მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩატარების წესისა და საკვალიფიკაციო საგამოცდო პროგრამის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს 2007 წლის 25 სექტემბრის გადაწყვეტილებით^[1], რომელშიც 2017 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით შესული ცვლილების^[2] საფუძველზე დაიხვეწა საკვალიფიკაციო საგამოცდო კომისიის შექმნისა და მისი უფლებამოსილების ნაწილი. კომისიის შექმნის მიზნად განისაზღვრა საგამოცდო ტესტის (საგამოცდო ბილეთის) საკითხების შექმნის მეთოდოლოგიისა და მისი სირთულის დონის განსაზღვრა, საკითხების ბაზის მართვისა და საგამოცდო ბილეთის ფორმირების, წერიტი ნამუშევრის შეფასების კრიტერიუმების განსაზღვრა, საკვალიფიკაციო გამოცდის მონაწილეთა პროფესიული დონის შემოწმება და საკვალიფიკაციო გამოცდის შედეგების შეფასება. საკვალიფიკაციო გამოცდის კომისიის წევრთა რაოდენობა 15 დან 20 წევრამდე გაიზარდა. გადაწყვეტილებით ასევე განისაზღვრა იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ვალდებულება, საკვალიფიკაციო საგამოცდო კომისიის შექმნის მიზნით შეარჩიოს წევრობის კანდიდატები და გადაამზადოს ისინი სსიპ - შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ შემუშავებული ტრენინგ - მოდულის შესაბამისად.

როგორც იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ [მონოდებული](#)^[3] საჯარო ინფორმაციიდან

ირკვევა, პროექტის, „კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა საქართველოში“ (PROLoG), იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და ტრენერის მონაწილეობით, გაიმართა ერთი შეხვედრა, რომელზეც საკვალიფიკაციო საგამოცდო კომისიის წევრებისათვის ჩასატარებელი ტრენინგის მეთოდოლოგია განიხილეს.

2017 წლის დეკემბერში იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის საექსპერტო კომისიის წევრობის 30 კანდიდატი შეარჩია, რომლებმაც დონორი ორგანიზაციის East-West Management Institute (EWMI), PROLoG, USAID მხარდაჭერით, შეფასებისა და გამოცდების ეროვნულ ცენტრში (NAEC), წარმატებით გაიარეს შესაბამისი სასწავლო პროგრამა. 2018 წლის თებერვალში იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ (კონფიდენციალურად) დააკომპლექტა მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის საექსპერტო კომისია 20 ექსპერტის შემადგენლობით.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ სამოქმედო გეგმით განსაზღვრულ პერიოდში საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს არ ჩაუტარებია მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო არცერთი გამოცდა. 2018 წლის 19 მარტს იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ, მართალია, დაამტკიცა მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩატარების განახლებული წესი და საკვალიფიკაციო გამოცდის პროგრამა, თუმცა გადაწყვეტილების ელექტრონული ვერსია ამ დროისათვის ხელმეწიფდომელია^[1]. რაც შეეხება მოსამართლეობის საკვალიფიკაციო გამოცდის ტესტისა და კაზუსის ნიმუშებს, მათი შეფასება შეუძლებელია, რადგან იუსტიციის უმაღლესი საბჭო მათ მოწოდებაზე უარს ამბობს, რის საფუძვლადაც გამოცდის ელექტრონული პროგრამის გენერირების ეტაპზე ყოფნას ასახელებს, რომლის დროსაც ნიმუშების გადმოცემას მიზანშეწონილად არ მიიჩნევენ.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 75%-ით, რადგან:

- დაიხვეწა საკვალიფიკაციო საგამოცდო კომისიის შექმნისა და მისი უფლებამოსილების ნაწილი;
- შეირჩინენ და დატრენინგდნენ საკვალიფიკაციო გამოცდის საექსპერტო კომისიის წევრები;
- დაკომპლექტდა საკვალიფიკაციო გამოცდის საექსპერტო კომისია;
- საკვალიფიკაციო გამოცდის ელექტრონული პროგრამის გაუმართავობა აფერხებს საკვალიფიკაციო გამოცდის ჩატარებას;
- შეუძლებელია მოქმედი გამოცდის ტესტისა და კაზუსის ნიმუშების შეფასება;

^[1] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/207-2007. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202007/207-2007.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[2] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/301, 2017. ხელმისაწვდომია: <http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202017/301.pdf> [უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

^[3] საქართველოს სასამართლოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. 1178/2332-03-ო, 13.10.2017.

^[4] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებები 2018 წელი. <http://hcoj.gov.ge/ge/2018-tseli>

აქტივობა 2.2.1.7. საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის ახალი სტანდარტის პრაქტიკაში დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- უზენაესი სასამართლო
- საერთო სასამართლოები

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. დანერგილია საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის ახალი სტანდარტი.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. საკასაციო საჩივრების რაოდენობა და შედარება წინა წლის მონაცემებთან;
2. დასაშვებად ცნობილი საჩივრების რაოდენობა (შეფარდება საჩივართა საერთო რაოდენობასთან) და შედარება ცვლილებამდე არსებულ მაჩვენებელთან;

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 50%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

მართლმსაჯულების რეფორმის მესამე ტალღის ფარგლებში, 2017 წლის თებერვალში კანონმდებლობაში ასახული ცვლილებებით, საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საფუძვლები გაფართოვდა როგორც სისხლის, ისე სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საქმეებისთვის. მათ შორის, ახალი კრიტერიუმების მიხედვით, უზენაესი სასამართლო უფლებამოსილია დასაშვებად ცნოს საკასაციო საჩივარი სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე, თუ იგი ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს.

საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის ახალი სტანდარტის პრაქტიკაში დანერგვასთან დაკავშირებით, უზენაესი სასამართლო ახორციელებს შემდეგ ღონისძიებებს:

ა) იქმნება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების ელექტრონული საძიებო სისტემის (HUDOC) ქართული ვერსია, რომელიც ხელს შეუწყობს საქმეების სწრაფ მოძიებას ქართულ ენაზე;

ბ) უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრი სისტემატურად აახლებს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების ქართულ თარგმანს, რაც მოსამართლეებს უმარტივებს საქმეებზე წვდომას;

გ) იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში, მოხელეთა გადამზადების 2017 წლის პროგრამის ფარგლებში, ადამიანის უფლებების მიმართულებით, 121 მოსამართლისა და სასამართლოს 223 მოხელის მონაწილეობით, ჩატარდა 20 ტრენინგი.

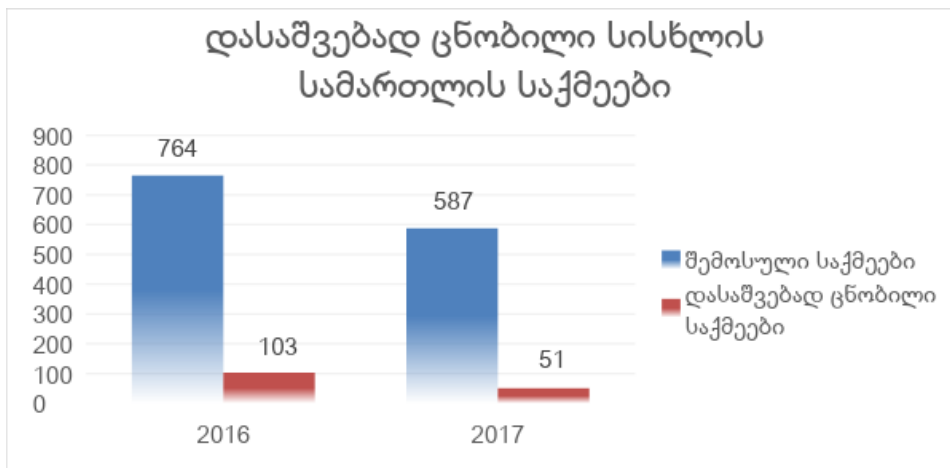
2016 წლის განმავლობაში საქართველოს უზენაეს სასამართლოში [შევიდა](#):

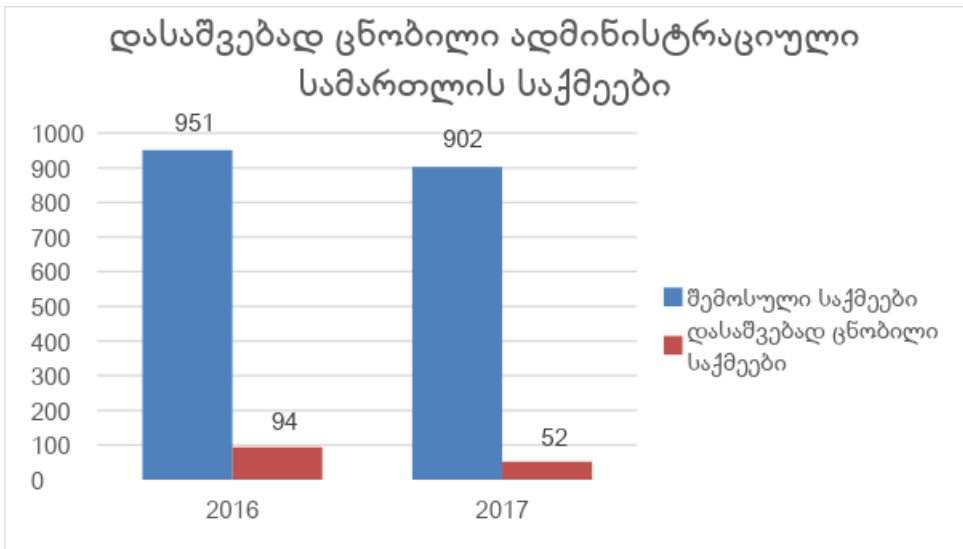
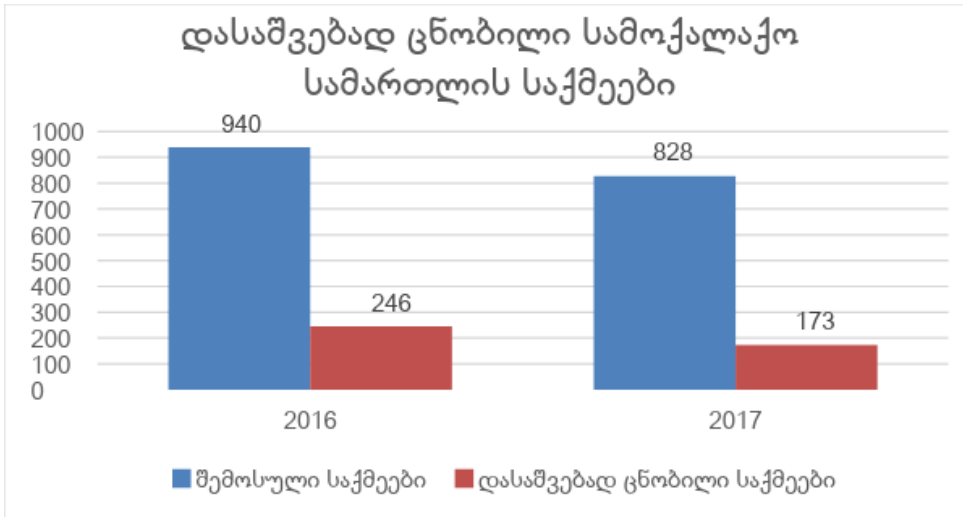
- საკასაციო საჩივარი 764 სისხლის სამართლის საქმეზე, საიდანაც დასაშვებად ცნეს 103 (13,4%)
- საკასაციო საჩივარი 940 სამოქალაქო სამართლის საქმეზე, საიდანაც დასაშვებად ცნეს 246 (26,1%)
- საკასაციო საჩივარი 951 ადმინისტრაციული სამართლის საქმეზე, საიდანაც დასაშვებად ცნეს 94 (9,8%).

[2017 წლის](#) 13 მარტიდან (როდესაც ძალაში შევიდა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის ახალი სტანდარტი) 31 დეკემბრის ჩათვლით, საქართველოს უზენაეს სასამართლოში [შევიდა](#):

- საკასაციო საჩივარი 587 სისხლის სამართლის საქმეზე, საიდანაც დასაშვებად ცნეს 51 (8,6 %)
- საკასაციო საჩივარი 828 სამოქალაქო სამართლის საქმეზე, საიდანაც დასაშვებად ცნეს 173 (20,8%)
- საკასაციო საჩივარი 902 ადმინისტრაციული სამართლის საქმეზე, საიდანაც დასაშვებად ცნეს 52 (5,7 %).

მონაცემთა გაანალიზებით შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ საკასაციო საჩივრების რაოდენობა ყველა სპეციალიზაციაში შემცირებულია. რაც შეეხება დაშვებულად ცნობილ საკასაციო საჩივრების პროცენტულ მაჩვენებელს, სტატისტიკურად შეიმჩნევა მკვეთრი კლება ყველა სპეციალიზაციაში. გრაფიკულად კი მონაცემები ასე გამოიყურება:

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია **50%-ით**, რადგან:

- საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საფუძვლების გაფართოების შემდეგ, დასაშვებად ცნობილი საკასაციო საჩივრების რაოდენობა სამივე სპეციალიზაციაში თითქმის 50%-ით შემცირდა;
- ასევე ბუნდოვანია, თუ რა იგულისხმება საკასაციო საჩივრის ახალი სტანდარტის პრაქტიკაში დანერგვაში და მიუხედავად საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ განხორციელებული გარკვეული აქტივობებისა, არსებული ინფორმაციით კონკრეტული შედეგების დადგენა და ანალიზი რთულია.

მიზანი 2.3. მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის, ეფექტიანობის, მიუკერძოებლობის და პროფესიონალიზმის გაზრდა

მიზნის შესრულების პროგრესი: 55.2%

მიზანი აერთიანებს 3 ამოცანას და 10 აქტივობას (საქმიანობას), და თავისი შინაარსით იმდენად ფართოა, რომ შესაძლოა მასში მართლმსაჯულებასთან დაკავშირებული ყველა საკითხი გაერთიანდეს. მიუხედავად იმისა, რომ დადგენილი ამოცანები შეესაბამება მიზანს, ბუნდოვანია, რამდენად უზრუნველყოფს: (1) საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციისა და მის საფუძველზე შექმნილი პრეცედენტული

სამართლის გამოყენების ხელშეწყობას, (2) შიდა პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ბაზაში არსებული საქმეების რაოდენობის ზრდას, პროგრამის მოხმარების სიხშირის ამსახველი სტატისტიკური მონაცემების შექმნას და შედარების საფუძველზე მის შემდგომ გაუმჯობესებას, უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდზე ინფორმაციის განთავსებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის კრებულების გამოცემას და (3) სასამართლო გადაწყვეტილებათა დასაბუთებულობის, საჭაროობის და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას, მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობას, ეფექტიანობასა და მოუკერძოებლობას.

ამოცანა 2.3.1. საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციისა და მის საფუძველზე შექმნილი პრეცედენტული სამართლის გამოყენების ხელშეწყობა

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 61.5%

ამოცანა აერთიანებს ოთხ საქმიანობას, რომლებიც მიმართულია საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციისა და მის საფუძველზე შექმნილი პრეცედენტული სამართლის გამოყენების ხელშეწყობისაკენ. ამაში ძირითადად მოიაზრება: უზენაესი სასამართლოს მიერ ადამიანის უფლებათა ცენტრის გაძლიერება, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებების (როგორც შიდა პრეცედენტული სამართლის) ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება, მოსამართლეთათვის შესაბამისი ტრენინგების ჩატარება ადამიანის უფლებათა საკითხებზე და საერთო სასამართლოების სისტემაში ადამიანის უფლებათა მრჩევლის/კონსულტანტის თანამდებობის შემოღება. მთლიანობაში შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ამოცანის დიდი ნაწილი შესრულებულია და დადგენილი აქტივობები ნამდვილად წარმოადგენს დასახული ამოცანის მიღწევის საშუალებას.

აქტივობა 2.3.1.1. უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის კომპეტენციის გაძლიერება

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- უზენაესი სასამართლო
- საერთო სასამართლოები
- იუსტიციის უმაღლესი სკოლა

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. განახლებულია ადამიანის უფლებათა სფეროში ქართულ და უცხოურ ენებზე არსებული სახელმძღვანელოები;

2. ნათარგმნია ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები ქართულ ენაზე და განთავსებულია ელექტრონულ ბაზებზე

3. ჩატარებულია ტრენინგები მოსამართლეების, თანაშემწეებისა და ადამიანის უფლებათა ცენტრის თანამშრომელთათვის.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. გაზრდილია ქართულ ენაზე გადათარგმნილი ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების რაოდენობა და განთავსებულია ელექტრონულ ბაზაზე. – 2016-2017 წლებში გადათარგმნილი (და გამოქვეყნებული) გადაწყვეტილებების რაოდენობა და შედარება წინა წლების მაჩვენებლებთან;

2. მოსამართლეების მიერ ადამიანის უფლებათა ცენტრისათვის მიმართვიანობის სტატისტიკა, გადაწყვეტილების თარგმნაზე ან სამართლებრივ საკითხების შესახებ დასკვნის მომზადებაზე (შედარება წინა წლების მონაცემებთან).

სტატუსი: სრულად შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 95%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის მთავარი ამოცანაა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებათა შესწავლა, ანალიტიკური მასალის მომზადება, გადაწყვეტილებათა თარგმნა და მათი მიმოხილვა. საქმიანობის აღწერა ბუნდოვანია და გაურკვეველია რა იგულისხმება კომპეტენციის გაძლიერებაში, თუმცა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ მოწოდებული [საჭარო ინფორმაციიდან](#) ირკვევა, რომ პასუხისმგებელი ორგანო ამ შემთხვევაში ცენტრის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლებასა და საქმიანობის გააქტიურებას გულისხმობს.

2017 წლის დასაწყისში, ევროსასამართლოს გადაწყვეტილებათა საძიებო ბაზის ქართულ ენაზე ხელმისაწვდომობის მიზნით, საქართველოს უზენაეს სასამართლოსა და ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს შორის მემორანდუმი გაფორმდა.

ადამიანის უფლებათა ცენტრი სისტემატიურად ანახლებს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს უახლეს გადაწყვეტილებებს. [2016-2017 წლებში](#):

- ითარგმნა 200 საქმეზე მეტი, ხოლო HUDOC -ის ვებ-გვერდზე განთავსებულია ქართულ ენაზე ნათარგმნი 865 გადაწყვეტილება.
- განახლდა ადამიანის უფლებათა სფეროში ქართულ ენაზე არსებული სახელმძღვანელოები-თემატური საძიებლები;
- გამოიცა კრებული სახელწოდებით „ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები ქალთა მიმართ ძალადობისა და ოჯახში ძალადობის საკითხებზე“.

ადამიანის უფლებათა ცენტრი მოსამართლეებს ეხმარება მათთვის საინტერესო საკითხებზე ევროსასამართლოს პრაქტიკის მოძიებასა და დამუშავებაში. ამ მიზნით 2016 წელს ცენტრმა მიიღო 43 მიმართვა უზენაესი სასამართლოდან, საჩხერის, გორისა და ზუგდიდის რაიონული სასამართლოებიდან - 5, ხოლო თბილისის სააპელაციო სასამართლოდან ერთი მიმართვა. 2017 წელს კი - 70 მიმართვა უზენაესი სასამართლოდან, ზუგდიდის, რუსთავის, საჩხერის, ფოთის ახალციხის გორის, გურჯაანისა და თბილისის საქალაქო/რაიონული

სასამართლოებიდან - 18 მიმართვა. მიმართვებისას მოსამართლეთა ინტერესის საგანი იყო როგორც ცალკეული გადაწყვეტილებების თარგმნა, ასევე, ევროკონვენციის კონკრეტულ მუხლებთან დაკავშირებით ევროსასამართლოს პრეცედენტული სამართლის მიმოხილვა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ წარმოდგენილი [საჯარო ინფორმაციიდან ირკვევა](#), რომ 2014-2015 წლებში ადამიანის უფლებათა ცენტრი არ აღრიცხავდა მოსამართლეების მიმართვიანობის შესახებ სტატისტიკურ ინფორმაციას, შესაბამისად მიმართვიანობის სიხშირის შედარება წინა წლის მონაცემებთან, შეუძლებელია.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია **95%**-ით, რადგან:

- გაზრდილია ადამიანის უფლებათა სფეროში ქართულ და უცხოურ ენებზე არსებული სახელმძღვანელოების რაოდენობა;
- გაზრდილია ქართულ ენაზე გადმოთარგმნილი ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების რაოდენობა და განთავსებულია ელექტრონულ ბაზაზე.
- გაზრდილია ადამიანის უფლებათა ცენტრისათვის მოსამართლეების მიმართვის სტატისტიკა, გადაწყვეტილების თარგმანზე, ან სამართლებრივი საკითხების შესახებ დასკვნის მომზადებაზე;
- შეუძლებელია ადამიანის უფლებათა ცენტრისადმი მიმართვის რაოდენობების შედარება წინა წლებთან, თუმცა 2016 წლის მერე თითქმის 2-ჯერ არის გაზრდილი მიმართვების რიცხვი, რაც შეგვიძლია პოზიტიურ ცვლილებად მივიჩნიოთ.

აქტივობა 2.3.1.2. დიდ სასამართლოებში ადამიანის უფლებათა მრჩევლის /კონსულტანტის თანამდებობის შემოღება

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- უზენაესი სასამართლო
- საერთო სასამართლოები
- იუსტიციის უმაღლესი სკოლა

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. მკაფიოდ გაწერილია ადამიანის უფლებათა მრჩევლის/კონსულტანტის ფუნქციები;
2. სასამართლოთა რაოდენობა სადაც მოქმედებს ადამიანის უფლებათა მრჩევლის/კონსულტანტის შტატი. (მინიმუმ 10 სასამართლოში);
3. მრჩევლისათვის მიმართვიანობის რაოდენობა. (თვეში გაცემულია მინიმუმ ოთხი დასკვნა)

სტატუსი: არ არის შესრულებული

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 0%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

ადამიანის უფლებათა მრჩევლის/კონსულტანტის თანამდებობის შემოღების საჭიროებას იუსტიციის უმაღლესი საბჭო იმ მოტივით ხსნის, რომ მოსამართლეებს, ისევე როგორც სასამართლოს თანამშრომლებს, ყველა დიდ სასამართლოში (სადაც მოსამართლეთა რაოდენობა აღემატება 10-ს) ჰქონდეთ შესაძლებლობა, ადგილზე მიიღონ კონსულტაცია ადამიანის უფლებათა საკითხებში. ერთი შეხედვით, ინიციატივა შესაძლოა დადებითადაც შეფასდეს, თუმცა ჩვენთვის ნაწილობრივ ბუნდოვანია რით განსხვავდება იგი უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრისაგან და რით აიხსნება კონკრეტული პირის/მრჩევლის ფიზიკურად ყოფნის საჭიროება ერთ რომელიმე სასამართლოში, როდესაც ასეთი ტიპის მომსახურების მიღება დისტანციურადაც შესაძლებელია, მათ შორის, ერთიანი ბაზის არსებობის პირობებში, რომელიც მთელი საერთო სასამართლოების სისტემისათვის იქნება ხელმისაწვდომი და, როგორც მინიმუმ, უზრუნველყოფს, რომ ერთსა და იმავე საკითხზე მუშაობა სხვადასხვა სასამართლოებში სხვადასხვა პირებს არ მოუწიოთ. შესაბამისად, ჩვენთვის გაუგებარია, რატომ ვერ განახორციელებს იმავე ფუნქციებს ადამიანის უფლებათა ცენტრი და თუ მის საქმიანობაში არის რაიმე სახის ხარვეზები და ნაკლოვანებები, ბევრად ეფექტიანი ხომ არ იქნებოდა კონცენტრაცია სწორედ მათ აღმოსაფხვრელად.

გაურკვევლობას იწვევს ის ფაქტი, რომ სამოქმედო გეგმით დადგენილ ვადებში აღნიშნული საქმიანობის შესასრულებლად ქმედითი ნაბიჯი არ გადადგმულა და იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ წარმოდგენილი საჯარო ინფორმაციით¹¹, საერთო სასამართლოების სისტემაში ადამიანის უფლებათა მრჩევლის/კონსულტანტის თანამდებობის შემოღება 2018 წლიდან იგეგმება, ხოლო საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის (2016-2017 წლებისთვის) შესრულების ანგარიშის მიხედვით, ადამიანის უფლებათა მრჩევლის/კონსულტანტის თანამდებობა თბილისის საქალაქო სასამართლოში 2016 წელს, ხოლო თბილისის სააპელაციო და ქუთაისის საქალაქო სასამართლოებში 2017 წელს შეიქმნა და ზემოაღნიშნული აქტივობა სრულად შესრულებულად ითვლება.

დასკვნა: აქტივობა ამ ეტაპზე შესრულებულია 0%-ით, რადგან:

- სამოქმედო გეგმით დადგენილ ვადებში აღნიშნული საქმიანობის შესასრულებლად ქმედითი ნაბიჯი არ გადადგმულა;

¹¹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. 1182/2335-03-ო, 13.10.2017.

აქტივობა 2.3.1.3. მოსამართლეთა ტრენინგების ჩატარება

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- უზენაესი სასამართლო

- საერთო სასამართლოები
- იუსტიციის უმაღლესი სკოლა

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. ჩატარებულია ტრენინგები მოსამართლეების, თანაშემწეებისა და ადამიანის უფლებათა ცენტრის თანამშრომელთათვის.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. თემატური ტრენინგების რაოდენობა;
2. ტრენინგების ხანგრძლივობა და რაოდენობა შეესაბამება თითოეული თემატიკის დასაფარად საჭირო დროს;
3. გადამზადებულ მოსამართლეთა რაოდენობა (მინიმუმ 60%);
4. გადამზადებული მოსამართლეები წარმოდგენილნი არიან ორივე სააპელაციო სასამართლოდან და ყველა რაიონული/საქალაქო სასამართლოდან.

სტატუსი: ნახევარზე მეტი შესრულებულია **აქტივობის შესრულების პროგრესი: 70%**

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი სკოლა, მოსამართლეთა და სასამართლოს სხვა მოხელეთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში, ატარებს მოსამართლეთა გადამზადების ტრენინგებს. პროგრამა მუშავდება ყოველწლიურად, წინასწარ დადგენილი საჭიროებების გათვალისწინებით და მას ამტკიცებს იუსტიციის უმაღლესი სკოლის დამოუკიდებელი საბჭო. ვინაიდან საქმიანობა მიმართულია #2.3.1 ამოცანის („საერთო სასამართლოების მიერ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციისა და მის საფუძველზე შექმნილი პრეცედენტული სამართლის გამოყენების ხელშეწყობა“) შესასრულებლად, შევამოვებთ მხოლოდ იმ ტრენინგებს, რომლებიც კონკრეტულად ადამიანის უფლებათა საკითხების შესწავლას დაეთმო.

2016 – 2017 წლებში საერთო სასამართლოების მოსამართლეთათვის ჩატარდა 18 ტრენინგი შემდეგ თემებზე:

- ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული გადაწყვეტილებები (1 ტრენინგი 2016 წელს, 1 ტრენინგი 2017 წელს)
- ადამიანის უფლებათა ევროპული და საერთაშორისო სტანდარტები - ზოგადი კურსი (2 ტრენინგი 2016 წელს, 1 ტრენინგი 2017 წელს)
- სამართლიანი სასამართლოს უფლება (2 ტრენინგი 2016 წელს)
- ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია და მისი გამოყენება (2 ტრენინგი 2016 წელს)
- გამომხატვის უფლება, მათ შორის სიძულვილის ენასთან დაკავშირებული საკითხები (1

ტრენინგი 2016 წელს, 1 ტრენინგი 2017 წელს)

- ადამიანთა წამების, არაჰუმანური, სასტიკი ან ჰატივისა და ღირსების შემლახავი მოპყრობის აკრძალვა (4 ტრენინგი 2016 წელს, 1 ტრენინგი 2017 წელს)
- პირადი ცხოვრების უფლება (2 ტრენინგი 2016 წელს)

მთლიანობაში ტრენინგი გაიარეს რაიონული (საქალაქო), სააპელაციო და უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეებმა შემდეგი რაოდენობით:

- ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული გადაწყვეტილებები - 33 მოსამართლე;
- ადამიანის უფლებათა ევროპული და საერთაშორისო სტანდარტები - 40 მოსამართლე;
- სამართლიანი სასამართლოს უფლება - 25 მოსამართლე;
- ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია და მისი გამოყენება - 30 მოსამართლე;
- გამოხატვის უფლება, მათ შორის, სიძულვილის ენასთან დაკავშირებული საკითხები - 27 მოსამართლე;
- ადამიანთა წამების, არაჰუმანური, სასტიკი ან ჰატივისა და ღირსების შემლახავი მოპყრობის აკრძალვა - 44 მოსამართლე.
- პირადი ცხოვრების უფლება - 28 მოსამართლე;

ტრენინგების ხანგრძლივობა ყველა შემთხვევაში მოიცავდა 2 სამუშაო დღეს, რაც ტრენინგის თემატიკის დასაფარად საკმარისია. იუსტიციის უმაღლესი სკოლის მიერ მოწოდებული საჯარო ინფორმაციის საფუძველზე^[1] რთულია დავადგინოთ, აღნიშნულ ტრენინგებს ერთი და იგივე მოსამართლეები ესწრებოდნენ თუ არა, შესაბამისად, რთულია იმის დადგენაც, სისტემაში არსებული მოსამართლეების რა რაოდენობამ მიიღო ტრენინგებში მონაწილეობა.

აქტივობა შესრულებულია 70%-ით, რადგან:

- ჩატარებული ტრენინგების ანალიზმა გვაჩვენა, რომ 2017 წელს, 2016 წელთან შედარებით, თითქმის 4-ჯერ შემცირდა ჩატარებულ ტრენინგთა რაოდენობა. მიუხედავად იმისა, რომ ტრენინგის ჩატარების საჭიროება წინასწარ დგინდება, ტრენინგზე განხილული თემების აქტუალობიდან გამომდინარე, ტრენინგების ჩატარება მომდევნო წლებში, უმჯობესია, იმავ, ან უფრო მაღალი ინტენსივობით გაგრძელდეს;
- ტრენინგების ხანგრძლივობა და რაოდენობა შეესაბამება თითოეული თემატიკის დასაფარად საჭირო დროს;
- ტრენინგმა მოიცვა სამივე ინსტანციის მოსამართლეები, თუმცა ვინაიდან ტრენინგებზე დამსწრე მოსამართლეთა შესახებ ინფორმაცია ხელმიუწვდომელია, შეუძლებელია იმის გაანალიზება, ყველა ტრენინგს ერთი და იგივე მოსამართლეები ესწრებოდნენ, თუ უზრუნველყოფილი იყო სხვადასხვა მოსამართლეების მონაწილეობა.

^[1] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი სკოლის პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. 02/1641, 10.10.2017.

აქტივობა 2.3.1.4. შიდა პრეცედენტულ სამართლის მონაცემთა ბაზაში არსებული საქმეების რაოდენობის ზრდა, პროგრამის

მოხმარების სიხშირის ამსახველი სტატისტიკური მონაცემების შექმნა და მისი შედეგების საფუძველზე შემდგომი გაუმჯობესება, უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდზე ინფორმაციის განთავსება და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის კრებულების გამოცემა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- უზენაესი სასამართლო
- საერთო სასამართლოები
- იუსტიციის უმაღლესი სკოლა

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. შექმნილი პროგრამის მოხმარების სიხშირის ამსახველი სტატისტიკური მონაცემები.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. შიდა პრეცედენტულ სამართლის მონაცემთა ბაზაში არსებული საქმეების რაოდენობა და შედარება წინა წელთან;
2. გადაწყვეტილებათა საძიებო სისტემის მოხმარების სიხშირის ამსახველი სტატისტიკა და მისი შეადრება წინა წელთან;
3. გამოცემული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის კრებულების რაოდენობა (მინიმუმ 10 თითოეული მიმართულებით: სისხლი, ადმინისტრაციული, სამოქალაქო).

სტატუსი: ნახევარზე მეტი შესრულებულია **აქტივობის შესრულების პროგრესი: 90%**

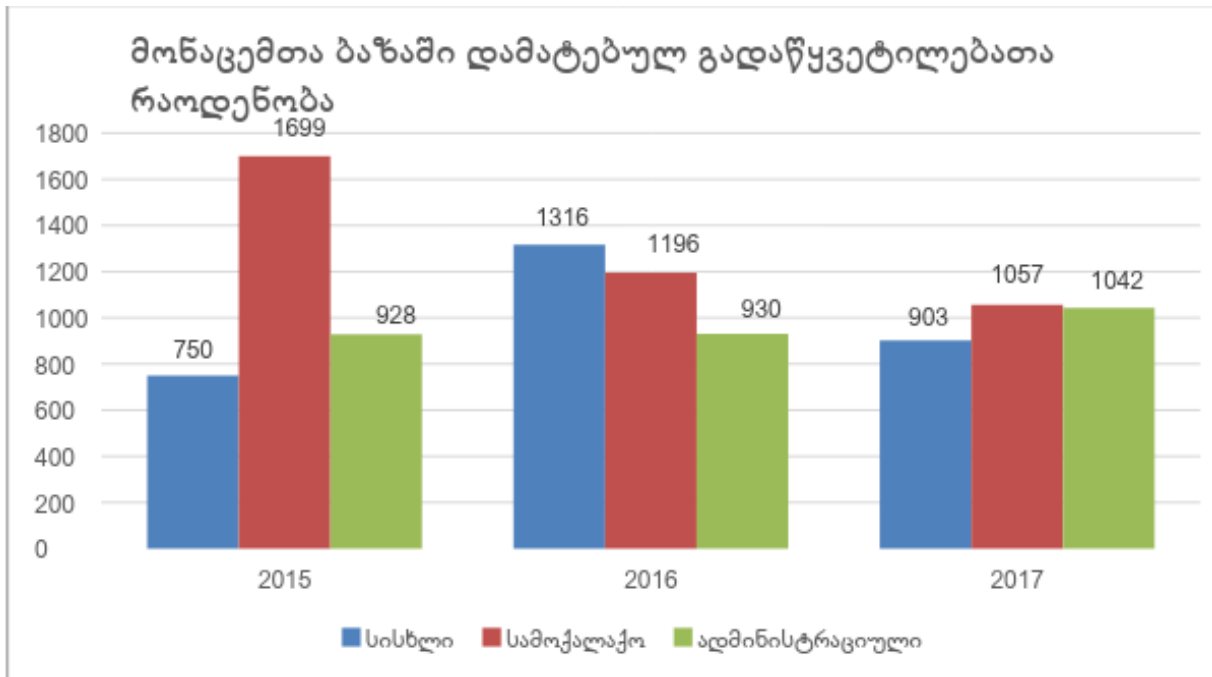
დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებები განთავსებულია უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე და ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისათვის, ვისაც სურს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკის გაცნობა და შესწავლა.

უზენაესი სასამართლოს მონაცემთა ბაზაში დამატებულ გადაწყვეტილებათა რაოდენობა წლების მიხედვით შემდეგნაირად გამოიყურება:

2016 წელს, 2015 წელთან შედარებით, მკვეთრად იმატა (თითქმის 50%-ით) განთავსებული გადაწყვეტილებების რაოდენობამ სისხლის სამართლის საქმეებზე, სამოქალაქო საქმეებზე იკვეთება განთავსებული გადაწყვეტილებების რაოდენობის კლება 30%-ით, ხოლო ადმინისტრაციულ საქმეებზე თითქმის იგივე მარჯვენაგანი შენარჩუნდა.

რაც შეეხება 2017 წელს, 2016 წელთან შედარებით, 31%-ით იკლო განთავსებული გადაწყვეტილებების რაოდენობამ სისხლის სამართლის საქმეებზე, ხოლო 12%-ით - სამოქალაქო სამართლის საქმეებზე. 15%-ით მოიმატა განთავსებული გადაწყვეტილებების რაოდენობამ ადმინისტრაციული სამართლის საქმეებზე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოდან [მიღებულ საჯარო ინფორმაციის](#) თანახმად, თანახმად, სასამართლო არ აწარმოებს გადაწყვეტილებათა საძიებო სისტემის მოხმარების სიხშირის ამსახველ სტატისტიკას. შესაბამისად, შეუძლებელია იმის შეფასება, თუ რა ინტენსივობით შედის მომხმარებელი აღნიშნულ საძიებო სისტემაში.

2017 წელს საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ გამოსცა სისხლის სამართლის საქმეებზე გადაწყვეტილებების 12 კრებული, სამოქალაქო საქმეებზე გადაწყვეტილებების 12 კრებული და ამდენივე კრებული - ადმინისტრაციულ საქმეებზე გადაწყვეტილებებისთვის.

შესრულებულია 90%-ით, რადგან:

- შიდა პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ბაზა სტაბილურად ახლდება სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებით ყველა სპეციალიზაციაში;
- გამოცემულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის კრებულები 2016 და 2017 წლებისათვის;
- შეუძლებელია გადაწყვეტილებათა საძიებო სისტემის მოხმარების სიხშირის ამსახველი სტატისტიკის შეფასება;

ამოცანა 2.3.2. სასამართლოების ეფექტიანობის განმსაზღვრელი მეთოდების დანერგვა

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 32.5%

აღნიშნული ამოცანა აერთიანებს სამ საქმიანობას, რომელიც ძირითადად მიმართულია სასამართლოებში მოსამართლეთა და სასამართლოს თანამშრომელთა საჭირო რაოდენობის განსაზღვრის, მათი სამუშაო აღწერილობის შემუშავების და იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსათვის საერთო სასამართლოების ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამის შემუშავებისა და დანერგვისაკენ. ამოცანა, ფაქტობრივად, შეუსრულებლად შეიძლება ჩაითვალოს, რადგანაც სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ ვადებში მხოლოდ სასამართლო სისტემაში სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტების შესადგენად საჭირო კითხვარები და სამუშაო აღწერის ფორმები შეიქმნა და ისიც საჯარო სამსახურის ბიუროს მიერ.

აქტივობა 2.3.2.1. თანამშრომელთა (მოსამართლეები, აპარატი) რაოდენობისა და ფინანსური რესურსების ადეკვატურობის განსაზღვრის მეთოდოლოგიის დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. სასამართლოს საქმიანობის ეფექტიანობის მაჩვენებელი ბაზა შექმნილია/მეთოდოლოგია დანერგილია.

დამატებული ინდიკატორები:

1. შექმნილია მეთოდოლოგიის დოკუმენტი;
2. მეთოდოლოგიის დოკუმენტი ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისათვის;
3. შექმნილი დოკუმენტი ეფუძნება კვლევის შედეგებს;

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები
შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 50%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ წარმოდგენილი [საჯარო ინფორმაციის თანახმად](#), სასამართლოების ეფექტიანობის შეფასების და მონიტორინგის მექანიზმის გაუმჯობესება 2017-2021 წლების სასამართლო სისტემის სტრატეგიისა და მისი აღსრულების 2017-2018 წლების სამოქმედო გეგმით არის გათვალისწინებული. მოგვიანებით მოწოდებულ ინფორმაციაში^[9] აღნიშნულია, რომ 2017 წლის ნოემბერში East-West Management Institute

(EWMI), PROLoG, USAID-ის მხარდაჭერით, ექსპერტმა იესპერ ვიტრუპიმ, საერთო სასამართლოებში მოსამართლეთა რაოდენობის გასაანალიზებელი მეთოდების შესახებ კვლევა მოამზადა. ექსპერტის კვლევის თანახმად, გაანალიზდა საქართველოს საერთო სასამართლოების სისტემა. შემოთავაზებულია 3 მეთოდი, რომელთა მიხედვითაც შეიძლება მოსამართლეთა და სასამართლო მოხელეთა ოპტიმალური რაოდენობის დადგენა. კერძოდ, პირველი მეთოდის მიხედვით, უნდა ჩატარდეს კვლევა და დადგინდეს საქმეთა წონა, რომლის ერთ-ერთი ფორმულა მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპულ კომისიას აქვს განსაზღვრული. მეორე მეთოდის მიხედვით, მოსამართლეთა ოპტიმალური რაოდენობა ევროპის ქვეყნებში 100 000 მოსახლეზე მოსამართლეთა რაოდენობის მიხედვით განისაზღვრება. მესამე მეთოდის თანახმად კი, უნდა ჩატარდეს სასამართლოში გადატვირთულობის საკითხების კვლევა და, შესაბამისად, დადგინდეს ბიზნეს პროცესის შეფასების შედეგად მისი გადაჭრის, საქმეთა ნაკადის შემცირებისთვის აუცილებელი მოქმედებები^[1].

წერილზე თანდართული დოკუმენტი, რომელიც გადმოგვეგზავნა საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან, დათარიღებულია 2017 წლის 9 აგვისტოთი და მისი შემსრულებელია საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთაშორისო თანამშრომლობისა და ხარისხის მართვის დეპარტამენტი. კვლევა, „საერთო სასამართლოებში მოსამართლეთა რაოდენობის ანალიზი“, მართალია, სასამართლო სისტემაში დღეს არსებულ მდგომარეობას ეყრდნობა, თუმცა კვლევისას გამოყენებული მონაცემები მოიცავს ინფორმაციას 2015 წლის ჩათვლით.

საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ ვადებში არ დაუნერგავს თანამშრომელთა (მოსამართლეები, აპარატი) რაოდენობისა და ფინანსური რესურსების ადეკვატურობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია. როგორც მათ მიერ მოწოდებული ინფორმაციიდან ჩანს, აღნიშნული საქმიანობის შესრულებას საბჭო სასამართლო სისტემის სტრატეგიისა და მისი შესრულების 2017-2018 წლების სამოქმედო გეგმის ფარგლებში აპირებს.

შესრულებულია 50%-ით, რადგან:

- ექსპერტმა იესპერ ვიტრუპიმ მოამზადა კვლევა საერთო სასამართლოებში მოსამართლეთა რაოდენობის ანალიზის შესახებ კვლევის ჩატარების შესაძლებლობის თაობაზე;
- იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ მომზადებული კვლევა, „საერთო სასამართლოებში მოსამართლეთა რაოდენობის ანალიზი“-ს შესახებ, ვერ პასუხობს თანამედროვე გამოწვევებს;
- კვლევა „საერთო სასამართლოებში მოსამართლეთა რაოდენობის ანალიზი“-ს შესახებ, ექსპერტ იესპერ ვიტრუპის მიერ შემოთავაზებული მეთოდოლოგიით არ ჩატარებულა;
- საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ ვადებში არ დაუნერგავს თანამშრომელთა (მოსამართლეები, აპარატი) რაოდენობისა და ფინანსური რესურსების ადეკვატურობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია.

^[1] საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. 771/639-03-ო, 05.04.2018.

^[2] საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმის (2016-2017 წლებისთვის) შესრულების ანგარიში. გვ. 27.

აქტივობა 2.3.2.2. სასამართლო სისტემაში სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტების შედგენის მიზნით საჯარო სამსახურის ბიუროსთან თანამშრომლობა

პასუხისმგებელი უწყება:

- იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საჯარო სამსახურის ბიურო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. სასამართლო სისტემის აპარატის თანამშრომლების უფლება-მოვალეობები გაწერილია;

დამატებული ინდიკატორები:

1. საჯარო სამსახურის ბიუროსთან თანამშრომლობით მომზადდა და გაიწერა სასამართლო სისტემის აპარატის თანამშრომლების უფლება-მოვალეობები;

2. შეიქმნა და დამტკიცდა სასამართლოებში მომუშავე თითოეული თანამშრომლისათვის სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტები;

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 50%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

სასამართლო სისტემაში სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტების შედგენის მიზნით, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო თანამშრომლობდა საჯარო სამსახურის ბიუროსთან. ამ თანამშრომლობის ფარგლებში ბიურომ შეიმუშავა [შემდეგი დოკუმენტები: სამუშაო აღწერილობის ფორმა, სამუშაო ანალიზის კითხვარი, სამუშაო ანალიზის ჩატარებისა და სამუშაო აღწერილობის შედგენის ინსტრუქცია და ტექნიკური სახელმძღვანელო](#).

როგორც საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ წარმოდგენილი [საჯარო ინფორმაციიდან](#) ირკვევა, 2017 წლის 7-8 ოქტომბერს ევროკავშირის სასამართლო მხარდაჭერის პროექტის“ ორგანიზებით ჩატარებულ შეხვედრაზე, რომელსაც ესწრებოდნენ საერთო სასამართლოებისა და იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ადამიანური რესურსების მართვის საკითხებში ჩართული მოხელეები, აღნიშნული ამოცანის შესრულების 3-თვიანი გეგმა შეიმუშავეს, რომლის მიხედვითაც, სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტი საბჭოს 2017 წლის ბოლოს უნდა დაემტკიცებინა, თუმცა ამ დრომდე არ დაუმტკიცებია.

იუსტიციის უმაღლესი საბჭოდან მოგვიანებით წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით¹¹, 2018 წლის 24-25 თებერვალს, ევროკავშირის EU4Justice პროგრამის, „სასამართლო მხარდაჭერის პროექტის“ ორგანიზებით, ტიპური სამუშაო აღწერილობებისა და კომპეტენციების შემუშავების საკითხებზე, სამუშაო შეხვედრა გაიმართა. შეხვედრაზე მენეჯერული და ძირითადი კომპეტენციები შეთანხმდა. ამ ეტაპზე მიმდინარეობს რაიონული სასამართლოების აპარატის თანამშრომელთა სამუშაო აღწერის დოკუმენტის დამუშავება.

შესრულებულია 50%-ით, რადგან:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლეს საბჭოსა და საჯარო სამსახურის ბიუროს შორის შედგა თანამშრომლობა და საჯარო სამსახურის ბიურომ მოამზადა სასამართლო სისტემაში სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტების შესადგენად საჭირო კითხვარები და სამუშაო აღწერის ფორმები;
- შეთანხმებულია მენეჯერული და ძირითადი კომპეტენციები;
- მუშავდება რაიონულ სასამართლოებში აპარატის თანამშრომელთა სამუშაო აღწერის დოკუმენტი;
- იუსტიციის უმაღლეს საბჭოს სამუშაო ანალიზისა და სამუშაო აღწერის დოკუმენტი არ დაუმტკიცებია;

¹¹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. 771/639-03-ო, 05.04.2018.

აქტივობა 2.3.2.3. მოსამართლებისათვის ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამის შემუშავება და დანერგვა

პასუხისმგებელი უწყება:

- საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. შემუშავებულია და დანერგილია ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამა.

დამატებული ინდიკატორები:

1. ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამა, შემუშავებულია და ტექნიკური დავალება შეესაბამება დადგენილ სტანდარტს;

2. ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამა მოქმედებს იუსტიციის

უმაღლეს საბჭოში.

სტატუსი: არ არის შესრულებული

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 0%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

საქმიანობის სათაური ბუნდოვანია, რამდენადაც ერთი შეხედვით შესაძლოა მივიჩნიოთ, რომ საქმიანობა მიმართულია მოსამართლეებისათვის საკუთარი აპარატის ადამიანური რესურსების მართვის პროგრამის შექმნაზე, თუმცა, როგორც კონსულტაციების ეტაპზე დადგინდა, აქტივობა გულისხმობს ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამის შემუშავებას საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ადამიანური რესურსების მართვის დეპარტამენტისათვის, რომლითაც უზრუნველყოფილი იქნება საერთო სასამართლოების მოსამართლეთა პირადი საქმეების ელექტრონული ვერსიების შენახვა და სხვადასხვა დოკუმენტების ელექტრონული სახით მიმოცვლა.

საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ წარმოდგენილი [სატარო ინფორმაციიდან](#) ირკვევა, რომ აღნიშნული ელექტრონული პროგრამის განსახორციელებლად მოლაპარაკებები მიმდინარეობდა დონორ ორგანიზაციებთან, თუმცა დონორთა პრიორიტეტების გათვალისწინებით, პროექტზე მუშაობა 2018 წლისათვის გადაიდო.

შესრულებულია 0%-ით, რადგან:

- სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ ვადებში აღნიშნული საქმიანობის შესასრულებლად ქმედითი ნაბიჯი არ გადადგმულა;

ამოცანა 2.3.3. სასამართლო გადაწყვეტილებათა დასაბუთებულობის, სატაროობის და ხელმისაწვდომობის გაზრდა

ამოცანის შესრულების პროგრესი: 61.2%

ამოცანა აერთიანებს სამ საქმიანობას, და მისი ძირითადი მიზანია სასამართლო გადაწყვეტილებათა დასაბუთებულობისა და სატაროობის ხელმისაწვდომობა. გარკვეულ ბუნდოვანებას ქმნის Bench-bar-ის გააქტიურების რელევანტურობა აღნიშნულ ამოცანის მიმართ. ასევე მიგვანჩნია, რომ უმჯობესი იქნებოდა, სამოქმედო გეგმის 2.3.1.4 საქმიანობა, რომელიც გულისხმობს შიდა პრეცედენტული სამართლის მონაცემთა ბაზაში არსებული საქმეების რაოდენობის გაზრდას, პროგრამის მოხმარების სიხშირის ამსახველი სტატისტიკური მონაცემების შექმნას და მისი შედეგების საფუძველზე შემდგომ

გაუმჯობესებას, უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდზე ინფორმაციის განთავსებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის კრებულების გამოცემას, სწორედ 2.3.3. ამოცანის ქვეშ გაერთიანებულიყო.

აქტივობა 2.3.3.1. საქართველოს უზენაეს სასამართლოში სამუშაო ჯგუფის ფარგლებში შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება და ნორმატიულ აქტებში ცვლილებების უზრუნველყოფა, სასამართლო გადაწყვეტილებათა საჭაროობის და ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით

პასუხისმგებელი უწყება:

- იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაესი სასამართლო

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. შემუშავებული რეკომენდაციები და ნორმატიული აქტები.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. საქართველოს უზენაეს სასამართლოში შექმნილია სამუშაო ჯგუფი;

2. სამუშაო ჯგუფის მუშაობაში ჩართულია ყველა დაინტერესებული პირი, კერძოდ:

ა) მოსამართლეთა რაოდენობა (1/3);

ბ) აქედან რაიონული სასამართლოების მოსამართლეები (სამუშაო ჯგუფის 1/9);

გ) სხვა დაინტერესებული პირები (სახელმწიფო უწყებები, ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციები); (1/2);

3. სასამართლო გადაწყვეტილებათა საჭაროობის და ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით შემუშავებულია შესაბამისი რეკომენდაციები და ინიცირებულია ცვლილებები შესაბამის ნორმატიულ აქტებში.

სტატუსი: სრულად შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 100%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

2015 წელს სასამართლო გადაწყვეტილებათა საჯაროობის და ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის [ბრძანებით](#), შეიქმნა სამუშაო ჯგუფი, რომლის შემადგენლობაშიც შედიან საერთო სასამართლოების მოსამართლეები (სამივე ინსტანციიდან თითო-თითო), იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს წევრი, საჯარო მოხელეები (იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და სასამართლოს აპარატის წარმომადგენლები), პერსონალური ინფორმაციის დაცვის ინსპექტორი და მისი აპარატის წარმომადგენელი, საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის წარმომადგენელი (დაემატა 2015 წლის 22 დეკემბრის ბრძანებით), საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის წარმომადგენელი, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები (საია, IDFI, TI, საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია).

სამუშაო ჯგუფმა, საერთაშორისო ექსპერტების მონაწილეობით, გამართა 3 შეხვედრა (საერთო ხანგრძლივობა 5 სამუშაო დღე), რომლის განმავლობაშიც შემუშავდა რეკომენდაციები და წინადადებები. მათ საფუძველზე 2016 წლის 12 სექტემბერს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება „საერთო სასამართლოების მიერ სასამართლო გადაწყვეტილების გაცემისა და გამოქვეყნების წესის დამტკიცების შესახებ“¹¹¹, რომლითაც დარეგულირდა საერთო სასამართლოების მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილებების გაცემისა და გამოქვეყნების წესი.

საბჭოს გადაწყვეტილების საფუძველზე ფუნქციონირებს საერთო სასამართლოების გადაწყვეტილებათა საძიებო სისტემა, რომელიც ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდზე: <http://info.court.ge/DecisionBarcodeDocs.aspx>. ვებ-გვერდის საშუალებით ნებისმიერმა დაინტერესებულმა პირმა უნდა შეძლოს მისთვის სასურველი კატეგორიის საქმეების ან კონკრეტული საქმის (თუკი ფლობს საქმის ნომერს) მოძიება და გაცნობა გადაწყვეტილების მხარეებისა და სხვა პირების პერსონალური მონაცემების გაუმჟღავნებლად. მიუხედავად იმისა, რომ თავად საძიებო სისტემის მუშაობის შეფასება სცდება სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული აქტივობის შეფასების ფარგლებს, აღსანიშნავია, რომ დღეისათვის ვებ-გვერდი გამართულად არ ფუნქციონირებს და რიგი გადაწყვეტილებების მოძიება (მათ შორის, უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებების) მასზე ფაქტობრივად შეუძლებელია.

საქმიანობა შესრულებულია 100%-ით, რადგან:

- საქართველოს უზენაეს სასამართლოში შეიქმნა სამუშაო ჯგუფი, რომელმაც სასამართლო გადაწყვეტილებათა საჯაროობის და ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით, შეიმუშავა რეკომენდაციები; იუსტიციის უმაღლესმა საბჭომ მიიღო გადაწყვეტილება „საერთო სასამართლოების მიერ სასამართლო გადაწყვეტილების გაცემისა და გამოქვეყნების წესის დამტკიცების შესახებ“.

¹¹¹ საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილება 1/250, 2016. ხელმისაწვდომია:

<http://hcoj.gov.ge/files/pdf%20gadacyvetilebebi/gadawyvetilebebi%202016/250-2016.pdf>

[უკანასკნელად ნანახია 2018 წლის 24 მაისს].

აქტივობა 2.3.3.2. სასამართლო გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობის მეთოდოლოგიის, კრიტერიუმებისა და სტანდარტების შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება:

- იუსტიციის უმაღლესი საბჭო
- საქართველოს უზენაესი სასამართლო
- საერთო სასამართლოები

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. შემუშავებულია მეთოდოლოგია და კრიტერიუმები.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. შექმნილია სამუშაო ჯგუფი;
2. შემუშავებულია სასამართლო გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობის მეთოდოლოგია, კრიტერიუმები და სტანდარტები;
3. შემუშავებული დოკუმენტი შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს.

სტატუსი: ნახევარზე ნაკლები
შესრულებულია

აქტივობის შესრულების პროგრესი: 33%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

სასამართლო გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობის მეთოდოლოგიის, კრიტერიუმებისა და სტანდარტების შემუშავების მიზნით, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს ფარგლებში [შექმნილია სამუშაო ჯგუფი](#). სამუშაო ჯგუფმა, რომლის შემადგენლობაშიც დრეზდენის უმაღლესი სამხარეო სასამართლოს თავმჯდომარე და მოსამართლეები მონაწილეობდნენ, 2016 წელს სამი შეხვედრა გამართა. შეხვედრებზე განიხილეს გერმანელი მოსამართლეების რეკომენდაციები სასამართლო გადაწყვეტილების აგებულებისა და სტრუქტურის თაობაზე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ წარმოდგენილი საჯარო ინფორმაციის^[1] თანახმად, შეხვედრების შედეგად მიღებული საბოლოო პროდუქტი, რეკომენდაციების სახით, შემუშავებულია, თუმცა უზენაეს სასამართლოს ეს რეკომენდაციები არ მოუწოდებია და, შესაბამისად, შეუძლებელია იმის შეფასება, თუ რამდენად შეესაბამება შემუშავებული

დოკუმენტი საერთაშორისო სტანდარტებს.

შესრულებულია 33%-ით, რადგან:

- სასამართლო გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობის მეთოდოლოგიის, კრიტერიუმებისა და სტანდარტების შემუშავების მიზნით შეიქმნა სამუშაო ჯგუფი;
- სასამართლო გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობის მეთოდოლოგია, კრიტერიუმები და სტანდარტები შემუშავებული არ არის.

^[1] საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პასუხი საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივის წერილზე. ნს/06-17, 31.8.2017.

აქტივობა 2.3.3.3. Bench-bar ის საქმიანობის განახლება და გააქტიურება ადამიანის უფლებების დაცვის კუთხით

პასუხისმგებელი უწყება:

- უზენაესი სასამართლო
- პროკურატურა

ინდიკატორი:

მონიტორინგის მიზნებისათვის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორები მოდიფიცირებულია, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში მათთან ერთად დამატებულია ალტერნატიული ინდიკატორებიც.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ინდიკატორი:

1. Bench-Bar ის შეხვედრათა რაოდენობა.

დამატებული/მოდიფიცირებული ინდიკატორები:

1. წელიწადში ჩატარებული შეხვედრების რაოდენობა (მინიმუმ 5 შეხვედრა);
2. შეხვედრებში მონაწილე მოსამართლეთა პროცენტული წილი (50%) ;
3. შეხვედრები დოკუმენტირებულია და შეხვედრაზე მიღწეული შეთანხმების საფუძველზე შემუშავებულია შესაბამისი რეკომენდაცია;

სტატუსი: ნახევარზე მეტი შესრულებულია აქტივობის შესრულების პროგრესი: 60%

დაწყების თარიღი: 2016-01-01

ბოლო ვადა: 2017-12-31

შეფასება

სამოქმედო გეგმით დადგენილ ვადებში (2016-2017) გაიმართა Bench-bar-ის 6 შეხვედრა (საერთო ხანგრძლივობა 8 სამუშაო დღე), რომელთაგანაც 3 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ იყო ორგანიზებული. სამივე ამ ღონისძიებაში მონაწილეობდნენ მოსამართლეები ყველა ინსტანციიდან, მათ შორის რაიონული (საქალაქო) სასამართლოს მოსამართლეებიც, და მათი მონაწილეობის პროცენტული წილი 50%-ს აღემატებოდა.

შეხვედრებზე განიხილეს შემდეგი საკითხები: ირიბი მტკიცებულებების გამოყენება სამოქალაქო სამართლის ცალკეულ საკითხებზე, ნარკოტიკულ საშუალებებთან დაკავშირებულ საქმეებზე ადგილობრივი და საერთაშორისო სასამართლო პრაქტიკის მიმოხილვა, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს გაფართოებული იურისდიქცია - მიმდინარე გამოცდილება და გამოწვევები, დანაშაულის პროვოკაციის სამართლებრივი საფუძვლებისა და ადგილობრივი და საერთაშორისო პრაქტიკის მიმოხილვა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ წარმოდგენილი [საჯარო ინფორმაცია](#) არაფერს ამბობს იმის შესახებ, მიიღეს თუ არა რაიმე ტიპის რეკომენდაციები შეხვედრების ბოლოს.

შესრულებულია 60%-ით, რადგან:

- ორ წელიწადში 6 შეხვედრის გამართვა Bench-bar ის საქმიანობის განახლებად ვერ ჩაითვლება;
- შეუძლებელია შეხვედრების ეფექტიანობის შეფასება, რამდენადაც უცნობია, შემუშავდა თუ არა რაიმე ტიპის წინადადება ან რეკომენდაცია თითოეული შეხვედრის შედეგად.